

II-21189
st

RONIM

COMENTARIU

LA CARTEA PROFETULUI IONA

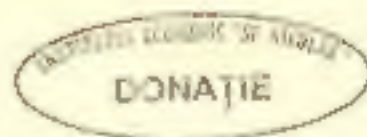
ANASTASIA

BIBLIOTECAPATRISTICĂ

2 SERIA PĂRINȚI LATINI 2

*Pogorâre-Te-ai lăsat oare mai de jos ale pământului
și ai slăbitat încreșterile cele superioare
care stăteau pe cei legăși, l'înălțare,
și a trimis ei, ca și l'ora din ghia,
cu înșel din normănt.*

Concepția grafică: Doina DUMITRESCU

Editor: Sorin DUMITRESCU

© ANASTASIA 2004

Str. Părușele Galeni 13, sector 2, București, tel./fax: 2109930,
2116745

e-mail: anastasia@an.ro, www.anastasia.ro

ISBN: 973-683-066-1

IERONIM

Comentariu la Cartea Profetului Iona

traducere din limba latină,
cronologie, postfață, note, bibliografie și indice
de Dan Batovici

ediție îngrijită
de Octavian Gordon

INV. 48323
MITROPOLIA MOLDOVEI ȘI BUCOVINE
"STUDIUM"
COTA H-21189

CUPRINS

Notă asupra ediției / 7

Cronologie / 9

Comentariu la Cartea Profetului Iona / 15

Note / 78

Ieronim, traducător și comentator

al Scripturii (Dan Batovici) / 91

Bibliografie / 109

Indice biblic / 114

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Traducerea din acest volum urmează textul stabilit de Y.-M. Duval în *Jérôme. Commentaire sur Jonas*, din colecția *Sources Chrétiennes* 323, Les éditions du Cerf, Paris, 1985.

Ieronim a tradus în latină fiecare verset al *Cărpi lui Iona*, atât din versiunea ebraică cât și din cea greacă, comentându-le apoi, și dând seama de eventuale diferențe. Versetele care provin din versiunea ebraică tradusă de Ieronim sunt redată în caractere aldine, iar cele din versiunea grecească în caractere cursive.

Pentru citatele biblice, am urmat Ediția Jubiliară a Sfântului Sinod (traducere de IPS Bartolomeu Valeriu Anania), 2001.

Bibliografia ce însoțește volumul de față este, de bună seamă, selectivă; ea conține și titluri pe care, din păcate, nu le-am putut consulta nemijlocit, dar a căror menționare mi-a părut necesară.

Pentru materialele pe care le-am folosit, sunt bucuros să le pot mulțumi prietenilor mei Rusu Cosmin (Pittsburgh), Cătălina Vasile (Paris), Mihai Trișcaș (Paris), Mircea Stanciu (Toronto) și Miruna Tătaru-Cazaban (București).

Octavian Gordon a avut bunăvoința și răbdarea să corecteze traducerea mea, ferind-o de multe poticneli; de observațiile sale și ale lui Bogdan Tătaru-Cazaban am profitat în alcătuirea postfeței. Domnul profesor Dan Slușanschi a binevoit să revizuiască traducerea prefeței comentariului lui Ieronim. Am urmat linia sugerată de Domnia Sa în restul traducerii.

Către ei și către Editura Anastasia se îndreaptă toată recunoștința mea.

D.B.

CRONOLOGIE

- 215-230 Origen scrie *Despre principii* (*Peri archon*).
- 329/320 Se naște Vasile cel Mare în Capadocia, fratele lui Grigorie de Nyssa și al Macrinei. Potrivit tradiției în același an se naște și Grigorie din Nazianz.
- cca. 347 Se naște Eusebius Hieronymus, la Stridon, în Dalmacia, lângă Aquiteea, în estul Italiei, într-o familie de creștini.
- 355 Alemanii cuceresc cetățile romane de pe Rin.
- 356 Sunt pictate frescele cu Sfânta Petronilla în catacomba Domitillei.
- 358 Vasile cel Mare și Grigorie din Nazianz, retrași la Annesioi, alcătuiesc *Filocalia*, o antologie din opera lui Origen.
- 360-368 Ieronim studiază la Roma, apoi primește botezul.
- 361 Edictul lui Iulian Apostatul interzice creștinilor însușirea literaturii grecești.
- 364 Vasile cel Mare scrie *Contra lui Eunomie*.
- 372 Sunt pictate frescele de pe Via Latina. Grigorie de Nyssa scrie *Despre feciorie*.
- ca. 373 Ambrozie este investit episcop al Milanului. Rufinus pornește către Egipt, iar Ieronim pleacă către Orient, în Antiochia. Va rămâne doi ani în pustie, unde, pare-se, va exersa ebraica și va adânci greaca.
- 375 Vasile cel Mare scrie *Despre Duhul Sfânt*. Ieronim traduce *Omiliile la Ieremia* ale lui Origen.

- 378-380 Rufin îl audiază la Alexandria pe Didim cel Orb și pe Teofil; Ieronim îl audiază pe Apollinarie în Antiochia, unde Paulinus îl hironestește preot.
- 379 Moare Vasile cel Mare.
- 380 Edictul de la Salonic interzice arianismul, iar creștinismul (în forma ortodoxă susținută de Atanasie) devine religie de stat; împărat în Răsărit este Teodosie I cel Mare.
Este construită bazilica Înălțării pe Muntele Măslinilor, la Ierusalim.
Grigorie din Nazianz este episcop de Constantinopol; scrie *Discursurile teologice*.
- 380-381 Ieronim îl audiază pe Grigorie din Nazianz la Constantinopol. Traduce *Cronica* lui Eusebiu din Cezareea, *Omiliile la Iezechiel* și *Isaia* ale lui Origen.
- mai 381 Sinodul de la Constantinopol confirmă Crezul de la Niceea, formulat contra arianismului, după învățătura lui Atanasie (*homoousios*).
Ieronim, însoțit de Paulinus, ia parte la Sinod.
- 382-385 Ieronim este la Roma secretarul papei Damasus, la însărcinarea căruia revizuieste versiunea latină a Noului Testament și Psaltirea romană.
- 384 Începe construcția bazilicii Santa Pudenziana la Roma.
Moare papa Damasus.
- 385 Constrâns să plece din Roma, Ieronim pornește către Orient, de unde nu avea să se mai întoarcă vreodată.

- Este începută construcția bazilicii Sfântul Ambrozie la Milano.
Grigorie de Nyssa scrie *Marele discurs catehetic*.
- 386 Ieronim, însoțit de Paula (moștenitoare a familiei Aemilia), sosește la Ierusalim, prin Antiochia. Călătorește în Egipt, unde îl audiază pe Didim cel Orb. Se stabilește la Bethleem, în Iudeea (unde va rămâne pentru ultimii săi 34 de ani). Comentează cele patru epistole pauline. Întemeiază aici o mănăstire, pe care o conduce, și o mănăstire de maici sub conducerea Paulei și mai apoi a ficei acesteia; construiește și o biserică, precum și un adăpost pentru pelerini.
- 387 Augustin este botezat de Ambrozie la Milano.
- 389 Sunt interzise sărbătorile păgâne în Imperiu.
- 390 Grigorie de Nyssa scrie *Omiliile la Cântarea Cântărilor*.
Ambrozie îl excomunică pe Teodosie după masacrul Salonicului.
- 391 Augustin este hirotonit în biserica din Hippona de episcopul Valerius.
Moare Grigorie din Nazianz.
E dezvoltată o legislație împotriva păgânismului.
Ieronim începe traducerea Vechiului Testament din ebraică. Traduce *Omiliile la Luca* ale lui Origen.
- 393 Scrie elogiul lui Origen în *De viris illustribus* și *In Habacuc*, dedicat lui Chromatius.
- 394 Teodosie cel Mare îl învinge la Aquileea pe Eugeniu, împăratul Imperiului de Apus,

- rămânând unic împărat. După moartea sa, Imperiul este împărțit între fiii lui, Arcadius în Răsărit și Honorius în Apus; împărțirea va fi definitivă.
- Moare Grigorie de Nyssa.
- 396 Augustin devine episcop al Hipponiei.
Ieronim traduce din ebraică *Paralipomenele* și le dedică lui Chromatius. Scrie epistola 61 contra lui Vigilantius. În toamna lui 396 scrie comentariul la *Iona* (dedicat lui Chromatius) și cel la *Abdiar* (dedicat lui Pammachius).
- 397 Moare Ambrozie al Milanului.
Ieronim compune *Contra Iohannem* pentru Pammachius și epistola 82 pentru Teofil.
- 398 Dedică lui Chromatius și lui Heliodorus traducerea din ebraică a cârților solomoniene. Pammachius și Oceanus îi cer o contratraducere la cea a lui Rufin din *Peri archon*, pe care o va încheia anul următor.
- 399 Sfârșește persecuția împotriva păgânilor.
Augustin scrie *De Trinitate*.
- 400 La Salonic sunt executate mozaicurile din bazilicile Sfântul Gheorghe și Christos Lamotos. Este întemeiată mănăstirea de la Bahouit.
- 401 Alaric invadează Italia.
Ieronim trimite la Roma, lui Pammachius și Marcellei, două cărți din *Apologia contra Iui Rufin*.

- 402 Curtea imperială romană, amenințată de apropierea lui Alaric, se stabilește la Ravenna.
- 404 Ravenna devine capitala Imperiului Roman de Apus.
Moartea Paulei. Ieronim încheie traducerea Vechiului Testament din ebraică.
- 406 Dedică *In Zachariam* lui Exuperus de Toulouse.
- 407 Scrie *In Danielelem*, pe care îl dedică lui Pammachius și Marcellei.
- 410 Alaric intră în Roma.
- 412 Chiril este episcop al Alexandriei.
- 413 Augustin scrie *De Civitate Dei*.
- 419 Moare Ieronim. Este înmormântat lângă Paula, la intrarea în peștera Nașterii, de unde, ulterior, va fi mutat.

COMENTARIU LA
CARTEA PROFETULUI IONA

PRECUVÂNTAREA CĂTRE CHROMATIUS

Sunt aproape trei ani de când i-am tălmăcit pe cei cinci Profeți – Miheia, Naum, Avacum, Sofonie și Agheu¹ – și, ținut în loc de o altă lucrare, n-am putut împlini ce începusem. Căci am scris cartea *Despre bărbapi de seamă* și două volume *Împotriva lui Iovinian*, de asemenea o *Apologie* și o carte *Despre calea cea mai bună de a tălmăci*, către Pamminachius, precum și două cărți *Către Nepotianus* sau *Despre Nepotianus*. <Ar mai fi> și altele, dar ar fi <prea> lung să le înșir². Astfel, după atâta vreme, ca la o reîntoarcere, începând comentariul la Iona, mă rog celui care este chipul Mântuitorului și care, zăbovind „vreme de trei zile și trei nopți în pântecul chitului”, a prefigurat învierea Domnului, să ne hărăzească și nouă înflăcărarea de odinioară, ca să fim vrednici de venirea la noi a Duhului Sfânt. Căci dacă Iona înseamnă „porumbel”, iar porumbelul amintește de Duhul Sfânt, să tălmăcim și noi porumbelul³ din venirea Porumbelului⁴ către noi.

Mc 12, 40

Știu că vechi <scriitori> bisericești⁵, atât greci cât și latini, au spus multe despre această carte și, prin atâtea cercetări, mai mult i-au întunecat decât i-au lămurit înțelesurile, astfel că interpretarea lor are trebuință de interpretare și lasă cititorul cu mult mai neștiutor decât era înainte să <le> fi citit. Și nu spun aceasta ca să trag în jos spinte mari și ca să-i defăimez pe alții cu lauda mea, ci pentru că datoria comentatorului stă în a limpezi – scurt și lămurit – cele ce sunt nedeslușite, și nu în a-și vădi talentul vorbirii mai mult decât a tălmăci gândul celui pe care îl înfățișează.

Mt 2
19-21
16-4
Lc 1
29-32

1Ra 14
21-25
3Ra 1
1-5

1Rg
21

Astfel, cercetăm unde altundeva mai citim în Sfânta Scriptură despre profetul Iona în afara cărții lui și a Evangheliilor, care sunt mărturia Domnului despre el și, dacă nu mă înșel, stă scris despre el în Cartea Regilor astfel: „În al cincisprezecelea an al lui Amasie, fiul lui Ioas, regele lui Iuda, a venit la domnie în Samaria fiul lui Ioas, Ieroboam, regele lui Israel, vreme de patruzeci și unu de ani. Și s-a lăsat de rele dinaintea Domnului și nu s-a depărtat de toate păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabath, cel care a dus Israelul în păcat. El a refăcut hotarele lui Israel de la intrarea în Efnath până la marea pustului, după cuvântul Domnului Dumnezeului lui Israel pe care l-a rostit prin robul Lui⁶, Iona, fiul profetului Amathi, care era din Geth, din Opher”. Iar evreii povestesc că acesta⁷ este fiul văduvei din Sarepta pe care, mort fiind, l-a înviat profetul Ilie, căruia mama i-a spus, mai apoi: „Acum știu bine că tu ești om al lui Dumnezeu și că al adevărului este cuvântul Domnului din gura ta”, și pentru aceasta a fost numit astfel și copilul. Căci Amathi înseamnă pe limba noastră „adevăr” și pentru că Ilie a grăit adevărul, se spune că cel înviat este fiul adevărului. Apoi, Geth se află la două mile depărtare de Sapphorim – pe care astăzi îl numim Dioclezareea –, pentru cei ce merg spre Tiberiada, un sătuc nu <prea> mare, unde se vede și mormântul. Cu toate acestea, unii sunt de părere că s-a și născut și e în mormântul, pe lângă Diospolis⁸ adică Lida începând că adaosul „din Opher” privește deosebirea de alte orașe „Geth” care se văd și în ziua de azi în apropiere de Eleutheropolis sau de Diospolis.

Cartea lui Tobit, deși nu este socotită în canon⁹, totuși, fiindcă scriitorii bisericești o folosesc, pomenesc ceva, atunci când Tobias îi spune fiului său „Fiule, am îmbătrânit și sunt pe cale să mă săvârșesc din viața mea, la-ți fii și du-te în Media, fiule! Căci știu ce a grăit profetul Iona despre Ninive, cum că va fi dărâsată”.¹⁰ Și, într-adevăr, cât privește istoriile, atât evreii, cât și greceștii – și mai cu seamă pe Herodot –, scriu pe căldărele lor că Iona a fost trimis de Cyaxares regele mezilor. De aici înțelegem că, la început, pentru că s-au pocăit la propovăduirea lui Iona, ninivitenii au dobândit iertare, mai apoi însă, stăruiind <iar> în vechile lor păcate, au rămas împotriva lor judecata lui Dumnezeu. Iar evreii povestesc că Osea Arios Isaia și Iona au profetizat în aceleași vremi.

Aceasta în ce privește temeiurile istorice.¹¹ Dar noi știm prea bine, Chromatius, venerabile părinte episcop¹², că ar fi o trudă nespus de mare să-l legi într-un chip pe profet de înțelegerea Mașinării lui Iona că a fugit, că a dormit, că a fost azvârlit în mare, că a fost înghițit de chel, că, aruncat la pământ, a propovăduit pocăința, că, întristat pentru salvarea cetății celei <cu mulțime> nenumărată, s-a bucurat de umbra dovleacului, că Dumnezeu l-a dojenit pentru că s-a îngrijit mai mult de vrejul înverzind, dar uscat pe neașteptate, decât de atâta mulțime de oameni, și altele, pe care ne vom strădui să le lămurim în această carte. Și totuși, pentru a cuprinde, pe de-a-ntregul, într-o scurtă precizare, înțelesul profetului, nu se va găsi un mai bun tălcutor al chipului lui decât Acela care i-a inspirat pe scriitor și a însemnat mai înainte în robii Sarei sărătanle

Tob 1,4,
3-4

neamurilor să asculte. Și aceasta pentru că s-a suit rautatea ei dinaintea lui Dumnezeu. Căci, atunci când Dumnezeu a zidit un fel de casă preafrumoasă pentru omul care avea să-l slujească, omul s-a sințat după voia lui proprie și inima lui s-a aplecat spre rău <încă> din pruncie și „și-a pus gura împotriva cerului”. Iar după ce s-a zidit turnul trușiei, e vrednic ca Fiul lui Dumnezeu să Se coboare la el, așa încât, ca unul care n-a putut să urce la cer prin îngâmfare, să se înalțe la el prin prăbușirea în pocăință.

I, 3 a Ebr.: Și s-a sculat Iona să fugă în Tharsis de la fața Domnului.

LXX. *La fel*

nu vrea să piere poporul său²². De altminteri, citu-se că Moise, rugându-se pentru el, a zis: „De le vei ierta păcatul, iartă-le, însă de nu-l vei ierta, și pe mine mă șterge din cartea Ta pe care ai scris-o” și, la rugămintele lui, Israel a fost cruțat, iar Moise n-a fost șters din carte, ba mai mult. Domnul a aflat în robul Său un prilej să-i cruțe pe ceilalți tovarăși ai lui. Căci, atunci când <Domnul> spune: „Lasă-Mă!”, El arată că poate fi ținut în loc²³. Tot așa grăiește și Apostolul²⁴: „Doream să fiu anatema pentru frații mei, care sunt israeliți după trup”²⁵. Nu pentru ca ar don să piară acela pentru care „a trăi este Hristos și a muri este câștig”, ci, căta vreme vrea să-l salveze pe ceilalți mai, degrabă este vrednic de viață. Apoi, văzând Iona

Gen 8. 2
Ps 72. 9
Gen 1, 3. 9

Ex. 32
31-32

Ex. 32. 10

Rom. 9. 3

Filip. 1, 2.

„ceilalți profes au fost trimiși „către oile pierdute ale sei lui Israel”, ca să cheme poporul la pocăință. Iar și ghicitorul Balaam a profetizat despre mântuirea popului israelit - , suferă că numai ei a fost ales să e trimis la asineni, vrăjmași Israelului, și în cetatea a mai mare a dușmanilor, unde <era> idolatria, unde era> necunoașterea de Dumnezeu și, ce este mai important decât acestea, se temea ca, o dată ce aceia se vor fi întors la pocăință, cu prilejul propovăduirii lui, Israelul să nu fie uitat cu totul. Căci știa – tot prin Duhul <Sfânt>, Care-i încredința vestirea la neamuri – că, atunci când neamurile²⁶ vor crede, va pleni casa lui Israel. Și se <mai> temea ca ceea ce avea să vină într-o bună zi să nu se petreacă <locmai> în vremea lui.

De aceea, urmându-l pe Cain și depărtându-se de la fața lui Dumnezeu a vrut să fugă în Tharsis pe re Ioseptus. Iar nașterea a fi Tarsus ce a la C... ciei schimbându-se²⁸ numai prima literă. Dar, așa cum e dat să se înțeleagă din *Paralipomeni*, astfel se numește un loc din India. Apoi, evreii spun că Tharsis numește, în general, marea, după aceea că „vei sfărâma cu vânt năprastnic corăbiile Tharsisului”, adică ale maru, și, în Isaia: „înguiți-vă, corăbiile ale Tharsisului”. Despre acesta îmi amintesc că am vorbit, cu mulți ani în urmă, într-o epistolă către Marcella²⁹. Profetul nu căuta deci să fugă spre un anumit loc, ci, pornind pe mare, se grăbea să ajunga oriunde. Iar celui aflat pe fuga și speriat i se potrivește mai degrabă să nu aleaga pe îndelete locul fugii, ci să prindă cel dintâi prilej pentru a porni pe mare. Și putem spune și aceasta, cel ce socotea că numai „în Iudeea este cunoscut Dumnezeu” și <numai> „în Israel mare este numele Lui”, după ce

Mt. 10. 6
15. 24

Num. 23-24

Jen. 4
8. 6

2Par. 20
36-37

Ps. 47, 7
Is. 23
14

Ps. 75,

Iona 1 9

L-a sunțit în valuri, martunsește și zice: „evreu sunt și cred Domnului³⁰ cerului, Cel Care a făcut marea și uscatul” Iar dacă El a făcut marea și uscatul, pentru ce crezi că – lăsând uscatul – poți să-l scapi pe mare Celui Ce a întemeiat marea? Și, totodată, din salvarea și convertirea corăbierilor învața că și marea multă mla a Ninivei poate fi salvată la fel, prin mărturisire

Ier 12 7

Iar despre Domnul și Mântuitorul nostru putem spune că S-a așezat casa și patul S-a urcând trup <omenească>, oarecum a fugit din ceruri și a venit în Tharsis, adică în marea veacului acestuia, după cum altundeva se spune: „Marea aceasta <este> mare și întinsă, acolo <sunt> târătoare fără număr, vielălii și a runde laolaltă cu cele mari, acolo străbat corăbii, balaurul acesta pe care s-a plasmat pentru a-ți răde de el” Căc de aceea și când psalmista spunea: „Părinte de este cu poartă treaca de la Mine paharul acesta ca nu cumva în timp ce poporul striga: „Răstignește-L, Răstignește-L pe Unul ca Acesta”, noi „n-avem alt rege decât pe Cezarul” să ntre mulțimea neamurilor și să fie rupte ramurile de maslin în locul carora să răsăre astăzi măslinul salbatic. Și a avut atâta bună-tate și dragoste pentru popor după alegerea părinților și după făgăduința <făcută> lui Avraam încat a spus printru pe cruce: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac”.

Ps 103

25 26

Mt 26, 39

In 9, 5

In 19 15

Rom. 11

7-25

Rom. 9

4 5

Rom 11,

28

Lc 23 34

Sau, în orice caz, de vreme ce Tharsis înseamnă „contemplarea bucuriei”, profetul, venind la loppe – care, la rândul ei, înseamnă „cea frumoasă” – zorește să ajungă la bucurie și desfășurându-se pe deplin în fericirea odihnei, să se lase cu totul <în voia> contemplării, socotind că e mai bine să te bucuri de frumusețea și de felurii ei cunoașteri decât să piara poporul din

... avea să Se întrupeze Hristos, cu prilejul salvării. Rom 9 5
— lolaite neamuri.

I. 3 b Ebr.: Și a coborât la loppe și a găsit o corabie cu drum către Tharsis. Și a plătit prețul drumului și a coborât în ea ca să plece cu ea în Tharsis de la fața Domnului

LXX. Și a coborât în loppe și a găsit o corabie cu drum către Tharsis și și-a plătit prețul drumului. Și s-a urcat în ea ca să călătorească cu ei în Tharsis de la fața Domnului

loppa este un port al ludei și citim <aceasta> în cărțile *Regilor* și în *Paralipomena* – <tocmai> cel prin care și Hiram, regele Tyrului, trecea cu prutele din Liban trunchiurile care erau duse <mai apoi> pe uscat la Ierusalim. Acesta este locul în care până astăzi se arată pe țărni stîncile pe care a fost odinioară ei berată din lanțuri Andromeda,

cu ajutorul lui Perseu. Cinstorul învățat cunoaște povestea. Dar și după nașterea regilor se zice pe bătăuș că profetul, venind din munți în loppe, la șes, a coborât și a găsit o corabie care <tocmai> își dezlega parâma de la țărni și se pornea pe mare. Și a plătit prețul drumului lui – fie prețul corabiei, adică al încărcăturii ei, după <textul> ebraic³³, fie prețul drumului pentru sine, după cum a tradus Septuaginta³⁴

Și fie a coborât în ea, cum este consemnat cu precizie în ebraică (căci *iered* înseamnă „a coborât”), pentru ca, fugăr fiind, să caute cu grijă ascunzându-se, fie s-a urcat, cum stă scris în varianta populară³⁵, ca să ajungă orunde s-ar porni corabia, socotindu-se scăpat dacă va părăsi Iudeea³⁶

2Cr 2 16

Mt 5, 26 Dar și Domnul nostru < aflat > la capatul Țării lui Iudei, Țării care, pentru că se găsea în Iudeea, era numită „ce foarte fructuos” nu vrea să ia „pâinea fiilor și s-o dea „la câini.” ci fiindcă venise la „sine pierdute ale casei lui Israel” le plătește corabienilor prețul, ca să-i salveze pe locuitorii marii, ca Unul Care caută să salveze mai întâi poporul Său și apoi „da.” iad prin tre vântejuri și vâle.” adică prin patimirea Sa și prin ocară Crucii, să mărturiască pe cei pe care i lăsa deoparte adormiți parca în corabie.

Mt 8, 24-25

Gal. 4, 22-31

Ef. 5, 31-32

Gen. 2, 24

Gal. 4, 26

Cor. 0, 4

Cătoru înțelept este rugat să nu caute aceeași ordine pentru tropologie ca și pentru istorie³⁶. Căci și Apostolul îi raportează pe Agar și pe Sara la cele două Testamente și totuși nu putem interpreta tropologic toate cele povestite în istoria aceea, iar care efeseni spunea vorbind despre Adam și Eva: „De aceea va lăsa omul pe tatăl și pe mama sa și se va alipi de soția sa și vor fi doi într-un trup. Taina aceasta mare este, iar eu zic în Hristos și în Biserica.” Oare putem raporta la Hristos și la Biserică întreg începutul Genezei și facerea lui și însemnarea omului pentru că Apostolul s-a folosit astfel de aceasta mărturie? Să zicem că cele scrise „De aceea va lăsa omul pe tatăl său” le putem raporta la Hristos, așa încât putem spune că El L-a lăsat pe Dumnezeu Tatăl în ceruri ca să Se adauge Bisericii neamurilor, cum putem iălmăci <însă> ceea ce urmează: „pe mama sa”? Să spunem oare că a pălănit Ierusalimul cel Cerească³⁹, care este „mama celor sfîni”, și altele mult mai complicate decât acestea? Nici măcar aceea vorbă a aceluiași Apostol: „Beau din duhovniceasca piatră care-i urma, iar piatra era Hristos” nu ne sîrșește deloc să raportăm întreaga carte a

codului la Hristos. Dar ce putem spune? Ca paterica aceea n-a fost lovită de Moise o singură dată, ci de Iona? Ca ape s-au pornit șuvoare și puhoale de apă s-au revarsat? Oare cu acest prilej vom interpreta forțat întreaga istorisire a acestui fragment în legile sugene, în loc ca fiecare fragment să prilească, mai graba, după felul istorisirii, un înțeles duhovnicesc? Așadar, după cum aceste mărturii au <făcut> interpreții lor și nu cer aceeași alinație, nici de dinainte, nici de care urmează, la fel și profetul Iona va putea fi raportat în întregime la Domnul, nu la primejdie pentru ce care ține ținește. Și pentru că în Evanghelie se spune: „Neamuri, și desfrîna cereștilor, dar semn nu i se va da, decât semnului profetului Iona, precum a fost Iona trei zile și trei nopți în pântecul chitului, așa va fi și Fiul Omului trei zile și trei nopți în mîna pămîntului.” nu <toate> celelalte despre care se vorbește în <cartea> acestui profet se referă la aceeași năsură la Hristos. Desigur că acolo unde se poate face aceasta fără primejdia <de a se răstălmăci> ne vom strădui și noi s-o facem.

LXX 4 Ebr. Însă Domnul a trimis vînt pe mare și s-a făcut furtună puternică pe mare și corabia era în primejdie să se sfîrșame.

LXX Și Domnul iscat a vînt⁴⁰ pe mare, și s-a făcut furtună puternică pe mare și corabia era în primejdie să se sfîrșame.

Fuga profetului se poate referi și la omul,⁴¹ obișnuit care nesocotește poruncile lui Dumnezeu, s-a ascuns de la fața Lui și s-a încredințat lumii, unde mai apoi, când furtuna rețelilor și năru rea întregii lumi s-a dezlănțuit asupra sa, a fost silț

Ex. 1, 6
Ps. 77, 20

Mt. 12, 39-40

Gen. 3, 8

Lc 20, 3-6

să-L simtă pe Dumnezeu și să se întoarcă la Cel de Care fug se⁴². De unde și înțelegem că și acelea pe care oamenii le socotesc salvatoare pentru ei se schimbă în prăpăd cu voia lui Dumnezeu și nu numai că nu le folosește ajutorul celor cărora le este oferit, dar și aceia care l'oferea sunt deopotrivă sfărâmați. După cum călăm că Egiptul a fost învins de asirieni, fiindcă îi venea în ajutor în vremea în care se împotriva voii pe Domnul, așa și corabia de l'ocorose pe cei primejdiți se află în primejdie. Marinele sunt sfărâmate de vânt, furtuna se născă din înștiințate, în mare nu e sigur atunci când Dumnezeu stă împotriva⁴³.

I 5a Ebr.: Și s-au înfricoșat corabierii și au strigat către dumnezeul lor și au aruncat în mare vasele care erau în corabie, ca să se ușureze de ele.

LXX: Și s-au înfricoșat cei de pe corabie și fiecare a strigat către dumnezeul său și au aruncat vasele corabiei în mare, ca să se ușureze corabia.

În mare, așa încât, mai ușoară fiind, <corabia> să treacă peste talazurile mari.

Împotriva, Israel nu L-a înțeles pe Dumnezeu nici în cele bune, nici în cele rele și, în timp ce Hristos deplânge poporul <acesta> are ochii ușcați.

Lc 9, 4

Ei socotesc corabia foarte îngreunată de încărcătura ei obișnuită și nu pricep că întreaga povară este chiar profetul fugă. S-au înfricoșat corabierii și s'au strigat fiecare către dumnezeul său⁴⁴. Chiar dacă nu cunosc adevărul ei nu ignoră providența și, în rătăcirile religiei <lor>, știu că ceva trebuie proslăvit, aruncă încărcătura

I 5b Ebr.: Și Iona a coborât în fundul corabiei și a dormit somn greu.

LXX: Iar Iona a coborât pânțele corabiei și dormea și sfârșea.

În sens istoric⁴⁵, cugetul profetului este descris <a fi> liniștit, netulburat nici de furtună, nici de primejdii, ținându-și firea la fel pe vreme liniștită, cât și în prag de pierire. Astfel celal, singă către zei.

Dar se mai poate spune și aceasta⁴⁶: era conștient de fuga sa și de păcatul de a fi nesocotit poruncile lui Dumnezeu și și dădea seama fără șurea celorlalți, că Iona se dezlațase împotriva sa. De aceea coboară în interiorul corabiei și, trist, se ascunde, ca să nu se vadă vânturile umflându-se împotriva sa, ca pe niște obstacole ai lui Dumnezeu. Astfel somnul arată neputința de griji și mahnirea lui. Căci cum ca și Apostolul la vremea Pâinilor, Domnul a fost cuprins de din pricina tristeții lor adânci.

Dar, dacă interpretăm alegoric⁴⁷, somnul și toropirea cea grea a profetului, îl înfățișează pe omul copleșit de somnul rătăcirii, căruia nu-i fusese de ajuns fuga de la fața lui Dumnezeu. Mai mult decât atât murea lui, întunecată de o anume sminteață, nu pricepe seama de mânia lui Dumnezeu, iar el, ca și cum ar fi lipsit de griji, doarme somnul cel mai adânc, de-irăsună nănlle.

Iona 1, 5

Lc 22, 45

Cen 1, 8

I 6 Ebr. Și s-a apropiat de el cărmaciul și i-a zis: de ce te culunzi în somn? Scoala cheama L pe Dumnezeuul tău, poate își aduce aminte Dumnezeu de noi și nu <mai> pierim.

LXX Și s-a apropiat de el cel în arcinară veghea și i-a zis: de ce sforăi? Scoala cheama L pe Dumnezeuul tău doar doar ne-ar scapa Dumnezeu și nu <mai> pierim.

Este vorba de Dumnezeuul său ca să știe rugăciunile lui atât <toți> cei care erau împreună în primejdie.

Mai apoi, în sens tropologic⁴⁶, mulți sunt aceia care călătorind împreună cu Iona și având zeii lor se grabesc spre „contemplarea bucurii”.⁴⁷ Însă, după ce Iona va fi descoperit de soare și după ce prin moartea lui „fortuna omni” va fi curmată, iar marea se va da înapoi, înșelăciunea va fi slăbită. Unul Dumnezeu și se vor aduce jertfe duhovnicești pe care, de bună seamă, după litera <textului>, nu le aveau în mijlocul valurilor⁵⁰.

I, 7 Ebr.: Și a zis unul către tovarășul său: hai să aruncăm sorți ca să aflăm de unde ne vine răul acesta. Și au aruncat sorți și au cazut sorți asupra lui Iona.

Este firesc ca omine la primejdie să aștepte ajutor. Mai degraba de la altul. De aceea cărmaciul sau cel în sarcină al lui veghea care trebuia să încurajeze pe ceilalți sperați cămăruind că de mare <este> primejdia. îl trezește pe cel ce dormea și i cerea pentru lipsa lui de grijă necugetată și, mai mult, îl îndeamnă să înalțe și el după puterea rugă

<Corabienii> cunoșteau firea mării și, umblând de atâta vreme pe mare, știau pricinile furtunilor și ale vijelilor

LXX Și a zis fiecare către de rangă el: hai să aruncăm sorți ca să aflăm din a pricina este asupra noastră această răutate. Și au aruncat sorți și au căzut sorți asupra lui Iona.

Este vorba prin urmare de un lucru nesigur. Și nu trebuie numai să credem în el, ci să privim la acest fragment în contextul în care se află legat de cel din Faptele Apostolilor. Prin sorți. Maria este alesă în apostolat de vreme ce înțelegerea unuia sau a altuia nu poate fi lege pentru toți. Într-adevăr, după cum o asină vorbește în osândă lui Balthazar, Faraon și Nabucodonosor a la înțelepciune, de vor fi nădăjduitorii și totuși nu. Lucește și Dumnezeu. Care e dezvăluit și după cum se vede și Caiafa fără să știe că e <ima> de folos să fie unul pentru toți la fel și flegelul acesta e descoțat de soare dar nu prin puterea sorților și, mai mult, prin voia sorții păgânilor și prin voia Celui Care avea puterea asupra sorților nesigur.

Iar în spusa, ca să aflăm din a cui pricină este asupra noastră această răutate, înțelegem aici „chin” și „nenorocire” prin răutate, după cum <zice>: „Atingă zilei răutatea ei”, iar la Amos, profetul „Este răutate⁵¹ în cetate pe care n-a făcut-o Domnul?”, precum și în Isaia: „Eu, Domnul, Cel Care fac pacea și plăsmuiesc răul”. Dar în alte locuri, răutatea e înțeleasă <a> ca vină sau ca răutate după cum cum mai sus s-a spus. Iar în psalmul „S-a suit răutatea ei dinaintea Mea”

Și de bună seamă dacă ar fi văzut iatazume obșnute pe care și aladațiile încercaseră să îndi cându-se, ar căuta nu decum și sorți vinovați pieri și nici n-ar don să scape dintr-o prime

Faptele 1
2: 26

Num. 24
28

Gen 41, 1

sqg

Dni 2, 1

sqg

4: 14

6: 1

49: 5

8: 4

M. 6: 34

An. 3: 6

s. 45: 7

ona

I 8 Ebr: Și i ziseră: arată-ne din a cui pricină avem parte de răul acesta care îți este meseria, care țara ta și încotro te îndrepti sau din ce popor ești tu.

LXX: Și i ziseră: arată-ne pricina din a căreia avem parte de răul acesta care îți este meseria și de unde vi și din ce parte și din ce popor ești tu.

care o auți ram de obicei la Vergilio.

LXX: O iun, ce nevoie

Ce va lipsi pe asta care asomna. Ce iun va mana?

Neamul și casa de unde? Cu pace vei fi sau cu arme?

Ei cercetează omul, țara, calea, obștea, ca să afle de aici și pricina primeidiei.

I 9 Ebr.: Și le-a spus: evreu sunt și mă închin⁵³ Domnului Dumnezeu al cerului, Cel Care a făcut marea și uscatul.

LXX: Și le-a spus: Sunt robul Domnului și L cințesc pe Dumnezeu al cerului. Cel Care a făcut marea și uscatul.

Ei silesc pe ce arată de sorți să dea în vialeag, cu gura lui, de ce așa amar de furtună, din pricina ce s-a năpustă marea la Dumnezeu asupra lor arată-ne, zice ei, din a cui pricina avem parte de acest rau, ce lucrăți ai de țara, din ce popor te naști, încotro te zorești? Și trebuie să observăm că eia pe

N-a spus: „Judeu sunt”, nume dat poporului de la despărțirea celor zece triburi de „celealea e” deoa ci evreu sunt adica perates, trecător, după cum și Avraam care putea spune „Strain sunt și venenic precum toți părinții mei”,

care care să sîntă ar Psalm. Au trecut de a omului de la o împărăție a alt popor < ar >

„Voi trece și voi vedea vedenia așa nare”

Și mă închin Domnului Dumnezeu al cerului.

„Voi trece și voi vedea vedenia așa nare”

Și mă închin Domnului Dumnezeu al cerului.

„Voi trece și voi vedea vedenia așa nare”

Și mă închin Domnului Dumnezeu al cerului.

„Voi trece și voi vedea vedenia așa nare”

Și mă închin Domnului Dumnezeu al cerului.

„Voi trece și voi vedea vedenia așa nare”

Și mă închin Domnului Dumnezeu al cerului.

„Voi trece și voi vedea vedenia așa nare”

Și mă închin Domnului Dumnezeu al cerului.

„Voi trece și voi vedea vedenia așa nare”

Și mă închin Domnului Dumnezeu al cerului.

„Voi trece și voi vedea vedenia așa nare”

Și mă închin Domnului Dumnezeu al cerului.

„Voi trece și voi vedea vedenia așa nare”

Și mă închin Domnului Dumnezeu al cerului.

I 10 Ebr.: Și oamenii s-au temut cu frică mare și i-au spus: de ce ai făcut asta? Căci știau oamenii că fugea de la fața Domnului, fiindcă le spusese

LXX: Și oamenii s-au temut cu frică mare și i-au spus: de ce ai făcut asta? Căci știau oamenii că fugea de la fața Domnului pentru că le spusese

Ordinea povestirii este răsturnată. Căci, întrucât se putea spune că n-a fost nici o pricină de teamă în aceea care le-a mărturisit spunând: „evreu sunt și mă închin Domnului Dumnezeu al cerului. Cel Care a făcut marea și uscatul” se adauga pe dată că pentru aceea s-au temut

Ps 104 3

Ex 3, 3

ona 1, 9

3Rg 12
19 14, 21

Gn 12 1

Ps 38, 12

Iona 1, 9

pentru că le-a spus că fugi de la fața Domnului și că n-a împlinit poruncile Lui. Mai apoi, îl învinuiesc, zicând: **De ce ai făcut asta?** Adică: dacă te închini Domnului, de ce fugi? Dacă tu zici că Acela pe Care-L cinstești are o putere așa de mare, cum crezi că ai putea să-L scapi?

Se tem cu frică mare, căci pricepe că este bărbat sfânt și neamul său nu stăruie în cea de când au dezlegat porunca. Poporul cunoștea năsterea neamului evreu. Și totuși nu-l pot ascunde pe fugar. Mare este cel care fugi, dar nu mare Cel Care-l caută. Nu cotează să-l prindea, dar nu pot să-l ascundă, mustră greșala, dar își mărturisesc teania. Căci cel care i-l apăsase păcatul să fie tot el izbăvirea.

Iona 1, 9

Fără îndoială că zicând: **De ce ai făcut asta?**, nu-l ocărăsc, ci îl întreabă, cautând să afle pricina fugii. **Robuiri** de la stăpanul lui, a fiului, de la parinte, a omului, de la Dumnezeu. Ce taină < să fie > atât de mare – zic ei –, încât să lase pământul, să caute marea, să-și părăsească patria, să răvnească la locuri străine?

Iona 1, 12

I, 11 Ebr.: Și i-au spus: **ce-ți vom face ca să nu se potolească marea?** Căci marea se mișcă și se umflă.

LXX. Și i-au spus, **ce-ți vom face ca să ni se liniștească marea?** Căci marea se mișcă și ridică talazurile <și> mai vârtos.

Sput că pentru tine au fost stărnite vânturile, valurile, marea, hăurile de ape. Ne-ai descoperit pricina bolii, arată-ne <calea> salvării. Pentru că marea se ridică împotriva noastră, înțelegem că mânia este din pricina ajutorului pe care ți l-am dat. Dacă suntem

înovați că te-am ajutat, ce putem face să nu-L mâniăm pe Domnul? Ce o să-ți facem? Adică: te vom vinde? Dar tu îl cinstești pe Domnul. Îți vom sluji? Dar fugi de Dumnezeu. Noi suntem datorii să-ți întindem mâna pentru ceea ce ne poruncești, tu însă ai așteptări prin ce lucrare să se liniștească marea care, în alburarea ei, vădește acum mânia Creatorului.

Și, pe dată, povestitorul adaugă pricina unei asfekte întrebări, zicând: **marea se mișcă și se umflă, se mișcă, cum i se poruncise, se mișcă întru răzbunarea Domnului ei, se mișcă urmărindu-l pe profetul fugar.** Se umflă însă în fiecare clipă și ca și cum corabierii ar ezita, **ridică valuri <tot> mai mari, ca să arate că nu poate întârzia osânda Creatorului.**

I, 12 Ebr.: Și le-a spus: **luap-mă și mă aruncă în mare și se va potoli marea de la voi: căci știu că pentru mine este furtună mare asupra voastră.**

LXX. Și Iona le-a spus: **luap-mă și mă aruncă în mare și se va liniști marea de la voi, căci eu știu că pentru mine sunt talazuri mari împotriva voastră.**

Împotriva mea tună furtuna, pe mine mă caută, pierrea vă amenință, ca să mă prindă pe mine, mă va prinde ca prin moartea mea, să trăiți voi. Știu, zice, că pentru mine este furtuna asta mare. Știu prea bine că întru pedepsirea mea e răscălită natura⁵⁴, că lumea s-a răvășit, că împotriva mea se mânia, dar pierrea se pornește asupra voastră, că talazurile înseși vă poruncesc să mă aruncați în mare. Dacă eu voi simți furtuna, voi veni regăsi liniștea. Și mai trebuie bagată

rea se pornește asupra voastră, că talazurile înseși vă poruncesc să mă aruncați în mare. Dacă eu voi simți furtuna, voi veni regăsi liniștea. Și mai trebuie bagată

de seama deopotrivă mânia fugarului nostru nu tăraganează, nu se ascunde, nu tăgaduieste; ci, ca anul care își mărturisise <deja> fuga, ia asupra lui pedeapsa de bunăvoie. Domnul a parat el și a sa nu pară celorlalți pentru el și la păcatul fugii sa nu adauge și neleguirea și derâdnicia. Aceasta se privește și Iona.

Totuși și mpreabine căva este suflătoare, care a Domnul le a poruncit. Evanghelic este să se poarte euseu și contra primei lui în care Iona dormea și marea revolta și care e iustă. Tu și poți esere și se referă la Domnul Mătuș și la B seica primei sau a Apostol care L. rezolu <pe Ius>

care, părăsindu-L în vremea Păuniri. Il aruncă oarecui în valuri. Acest Iona spune știu că pentru Mine este furtună mare asupra voastră, căci salvatiile Ma vad ca atot-dice voi spre Tharys adica in spre contemp area bucuriei ca sa vad ca tu Mine la becu e ca sa ti și voi unde sunt El și Taa. Pentru aceasta se rîuie <vânturile> pentru aceasta vîrtește luna cea așeză a n cer au de aceea natura e rascolită în par ea ca ma sa Ma inghita ca sa va parda și pe vo deopotrivă și nu pricepe ca apuca momeala ca în câr și așa înca. <ea> moare prin moartea Mea.

Luăți mă și mă aruncați în mare căci nu ne sta de a n putere sa ne aducem moartea și sa o primim bucurioși când e adusă de alpi. De aceea și în pingoană nu-ți este îngaduit să pieri de propna mână afară de cazul în care este amenințată fecioria - ci <se cuvine> a pleca grumazul celui care izbește. Așa, zice, <asa> sa îmbunați vânturile, așa să vărsați jertfe în

et furtuna care se dezlănțuie din pricina mea asupra voastră, se va liniști o dată cu moartea mea

I. 13 Ebr. Și vâsleau barbatii ca să se întoarcă la casă și nu răzbeau, căci marea se mișca și se umfla asupra lor

XX. 5. Barbatii se carau la moartea lui Iona pentru că marea se mișca și se umfla asupra lor

Profetii se coramvase pe sine dar acera auzind ca este inchiator al lui Dumnezeu nu noazeau să pana mana pe el. De aceea se sileau sa se întoarcă la casă și sa scape de prime die ca sa nu verse sa ge vonda de graba sa moara decât să omoare

De ce rasornare? Poporu care su se l. Deu zice. Rasornare L. rasornare L. pe L. al ca. Acestora li se potu ce se sa uoda marea se mte furtuna peruta ce e iar <e> lasa d deopar și propna prime die se inghiesc sa sa veze pe un al de ce și. Se uaginta spune parebrazonto (se dau) adica ei doreau din aspiuri să nvinga f. ca sa nu se atinga de profetii lui Dumnezeu. ar and se spune vâsleau barbapi ca să se întoarcă la casă se socoteau ca po scapa corabia din prime die ca sa tana? celui care avea sa p a n ească fiindca marea lui Iona ar fi. insemna ușurarea corabiei

I. 14 Ebr. : Și au strigat către Domnul și au zis: Te rugăm, Doamne, sa nu pierim pentru viața omului acestuia și nu lăsa asupra

Mare este credința corabienilor! Se primeșduiesc ei înșiși și se roagă pentru viața altuia.

Mt 8
24 26
Mc 4
37 39
Mt 8. 25
Mc 4. 38
Mt 26. 56
Mc 4. 50

In 14. 3
7. 24

III 5. 19

Deut 10
12
In 19 15

noastră sânge nevinovat
căci Tu Doamne precum
ai voit ai făcut

LXX Și au strigat către
Domnul și au zis. Doamne,
nu cunosc să pierim pentru
viața omului acestuia și nu
lăsa asupra noastră sânge
drept, căci Tu Doamne pre-
cum ai voit ai făcut

marturisit că Tu ai făcut grație că Tu Doam-
ne, precum ai voit ai făcut voia Ta se împlinește prin
măști oestre

Oare gasul corăbierilor nu se pare a fi mărtu-
sirea lui Pilat care și spunea mare și spune curat sunt
eu de sânge omului acestuia? Neamurile nu caută
pierrea lui Hristos și e afirmă <doar> că sângele
este nevinovat în timp ce iudeii spun Sângele Lui
asupra noastră și asupra fiilor noștri De aceea
dacă și vor ridica „măști” nu vor fi ascultați căci le
„sunt pline de sânge”

Căci Tu Doamne precum ai voit ai făcut că noi
l-am primit ca se ridică valtoarea ca se dezlanțue
vânturile ca marea e stărnită în talazuri că fugatul e
descoperit prin sorți că ne arată ce trebuie făcut este
voia Ta Doamne căci Tu precum ai voit ai făcut
De aici și Mântuitorul zice în Psalm „Am căutat să fac
voia Ta”.

Căci ei știu că marea
este moartea din păcat
decât moartea din viață
Și nu lăsa zice ei asu-
pra noastră sânge nevi-
novat Il iau martor pe
Dumnezeu ca orice vor
avea de făcut să nu li se
socotească <drept> pa-
căci> și într-un fel spun
nu vrem să l o norâm pe
profetul Tau dar și el a

I 15 Ebr. Și l-au ridicat
pe Iona și l-au aruncat în
mare și a stat marea în loc
în clocoțel ei

LXX Și l-au ridicat pe
Iona și l-au aruncat în mare și
a stat marea din frământa-
rea ei

Și s-a oprit marea pentru că îl găsise pe ce pe ca-
el căuta Așa cum unul care urmărește un fugat și
se este cu pas zorit oprește fuga după ce l-a auzit
că urcă și stă și îl pune pe cel prins la fel și marea –
care căută de Iona se dezlanțua acum când îl
găsea adăncuie pe ce căutat se veseleşe și se alina
de bucurie înșea se reșază

Să cântăm mai înainte de Pătimirea lui Hristos
cantații și suflările într-o parte și în alta ale fe-
lor învățături precum și corabia¹⁷ întregului ea
care este adică făptura Domnului aflată în prime d e
după Pătimirea Lui liniștea credinței și pacea lumii
și de primire în toată și în oarcerea la Dumne-
u și <atunci> vom vedea în ce fel după arunca-
rea Iona s-a oprit marea din clocoțel ei

I, 16 Ebr.: Și s-au temut
de Domnul cu încă
mare și au adus jertfe Dom-
nului și au făgăduit făgadu-
minte.

LXX. La fel.

Nu se spune l-au
„înșăcat” nu zice „sau
năpustit”, ci l-au ridi-
cat Ca și cum l-ar
duce cu supunere și
cinsie l-au aruncat în
mare fără ca ei să se
impotrivească dinpo-
zitivă <ei> și au oferi-
tările voștre lui

Ef 4, 4

Iona 1 5

Deut 6 5

Ps 50 17

Ps 49 14

Os 14, 3

slăvesc și <Îl> cinstesc. Și nu doar se tem pur și simplu, cum cîm mai la început, ci cu frică mare, după cum se zice „Din tot sufletul și din toată inima și din tot cugetul tău”

Și au adus jertfe, pe care, de bună seamă, după litera <textului>, nu le aveau în mijlocul apelor. Dar, de vreme ce „jertfă pentru Domnul este duhul umilit”, iar în alt loc se spune „Adu-l lui Dumnezeu jertfă de laudă și împlinește-ți făgăduințele Celui Preaînalt și arăși: „Îți aducem <jertfă> viței de pe buzele noastre”, pentru aceea aduc jertfe pe mare și făgăduiesc de bună voie altele, făcând legământ că nu se vor mai îndepărta vreodată de Acela pe Care începuseră să-L cinstească. Căci s-au temut cu frică mare, pentru că, din noștea marilor și din depărtarea furtunei își dădeau seama că vorbele profetului erau adevărate. Iona fugărit pe mare naufragiat și din scapa corabia bătută de valuri și scapa pe pagă în zvarla mării înainte de răsăritul soarelui <acesteia> în felurile credinței. Și Osea, Arhos Israhail care profețea în aceleași vremuri, n-au putut îndrepta poporul în Iudeea. De aici se vede că pierrea <corăbiei> nu poate fi oprită decât prin moartea fugăritului.

II, 1a Ebr.: Și a rânduit Domnul un pește mare, ca să-l înghită pe Iona.

LXX: Și a poruncit Domnul unui chit mare și l-a înghițit pe Iona.

Domnul a poruncit Morții și Iadului să-l primească pe Iona. Aceasta, socotindu-l pradă pentru lacomele sale găteliuri, pe cât s-a veselit înghițindu-l, pe atât a jelit vărsându-l. Și atunci

s-a împlinit ceea ce cîm la Osea: „Fi-vor moartea ta, Moartea! Fi-vor chinul tău, Iadule!” Dar în ebraica cîm un pește mare acolo unde Iamam ori Septuaginta și Domnul în Evanghelie numesc chit, lămurind mai pe scurt același lucru. Căci în ebraica se spune *dag gadol* care se traduce pește mare. Fără îndoială înseamnă chit. Și trebuie să știm că acolo unde se credea a fi pierrea, se află <de fapt> paza.

Mai apoi, se spune: a rânduit <Domnul>, fie de la început, când a creat <peștele> despre care se vorbește în Psalm „Balaurul aceasta pe care l-a plasat în marea sa și din care se buie de bună seamă că dă la făcut să vină lângă corabie, ca să-l primească în măruntașele sale pe Iona, când a fost aruncat <în mare> și să i-a drept salăș în loc de moarte pentru că cel care pe corabie l-a simțit pe Dumnezeu mînat, să-L simtă în moarte binevoitor.

II, 1b Ebr.: Și a fost Iona în pîntecele peștelui trei zile și trei nopți.

LXX: Și a fost Iona în pîntecele chitului trei zile și trei nopți.

În Evanghelie, Domnul descoperă adevărul acestui loc și este fără rost să spunem fie același lucru, fie altceva decât a povestit. Însuși Acela Care a pășit Vom cerceta numai în ce fel s-au

făcut „trei zile și trei nopți în inima pămîntului”. Unii impart paraskeue (Vinerea Mare) – atunci când, fugind soarele, noaptea i-a urmat zilei, din ceasul al șaselea până în ceasul al nouălea – în două zile și două nopți și, adăugând Sabbatul, socotesc că trebuie numărate trei zile și trei nopți. Noi însă <trebuie> să

Os 3 14

Mt 2 40

Ps 103 26

Mt 12 39-40

Lc 23 54

Gen. 1,
4 5 8 13

înțelegem *synekdochikos* (prin sinecdocă) întregul <uat> în parte, așa încât, pentru faptul că a murit *en paraskeue* (în Vinerea Mare), numărăm o zi și o noapte precum și o altă a Sabatului; iar a treia noapte, care ține de ziua Duminică, să o legăm de începutul zilei care urmează. Căci și în Geneza noaptea nu este a zilei de dinainte ci a celei care urmează, adică este început al zilei care vine, nu capătul celei care a trecut. Ca să se poată înțelege o voi spune mai simplu: închipue-ți cum ci-eva iese dintr-un popas în ceasul al nouălea și ajunge la alt popas în ceasul al treilea al zilei următoare. Dacă voi spune că a făcut drum de două zile, nu mi s-ar reproșa pe dată minciuna pentru că cel care a călătorit n-a petrecut pe drum toate orele celor două zile, ci numai o anumită parte. Cel puțin așa înțelegem și se înțelege. Dacă însă se găsește cineva care nu accepta această lămurire și care poate arăta un înțeles mai bun al tăriei acestui loc, este de urmat mai degrabă părerea lui.

II, 2 Ebr.: Și s-a rugat Iona din pântecul peștelui către Domnul Dumnezeu său și a zis.

LXX La fel nămar cu și-
rul < cuvintelor > schimbat

Dacă Iona este raportat la Domnul și din aceea că a fost trei zile și trei nopți în pântecul chitului, arată Palimireia Mântuitorului desigur că rugăciunea lui se aseamănă cu rugăciunea Domnului.

Știu prea bine că se vor găsi unii să le pară de necrezut că un om a putut petrece nevătămat trei zile și trei nopți în pântecul chitului, unde cei înecați erau

sau. Aceștia, în orice caz, vor fi sau credincioși, sau necredincioși. Dacă vor fi credincioși, negreșit vor crede < minuni > cu mult mai mari cum cei trei copii înecap în cupiorul cu flacără încinse au fost într-aiată evadama, încat mirosul de foc" nu se a aris n c
va ar veșmintele cum s-a rețas narea și a stat
capana intocma ca niște "ziduri" de o parte și de
va ca sa intindă drum poporului ce trecea, cum leu
a ba, pentru că fusesera în adns înfometaj, și au
provi cu teama prada, dar nu s-au atins de ea și
< mla > multe de leu, aceștia, iar dacă vor fi necre-
dincioși, să citească cele cincisprezece cărți ale Meta-
morfozelor lui < Ovidiu > Naso și să înțeleagă istorie
creata și lăuna și vor vedea acolo cum s-a preschim-
tat Daphne în laur sau surorile lui, Phaethon în plo-
m lupiter nareșul lor zeu s-a preschimbat în
cresta s-a scurs în < ploare > de aur a răpi, < ch p
> laur și < toate > celelalte în care însăși nerușina-
rea poveștilor răgăduiește sfîrșitul divin țai. În ele
< necredincioși > cred și spun că Iona e în sunt zeului
cu puțință și, deși dau crezare < poveștilor > neruși-
te și apara atotputernicia zeului, nu acordă aceeași
putere și < faptelor > de cinsle

În privința celor scrise. Și s-a rugat Iona din pân-
tecele peștelui către Domnul Dumnezeu lui și a zis
„Am chemat la mine că el după ce s-a văzut teafăr în pântecul
chitului nu s-a pierdut nădejdea în mila Domnului și
s-a întors cu totul la rugăciune. Căci Dumnezeu –
Care spusese despre omul cel drept „Cu el sunt în
sufărință” și „Când Mă va chema, voi spune: Aici
sunt” – a fost lângă el, iar acesta, ca unul care a fost
auzit, poate să spună „În suferință m-ai sport”⁵⁸

Dan 3 27

Ex. 4
22 29

Dan 6 23

Ps. 90 15

Is. 58. 9

Ps. 4 1

II, 3 Ebr. Strigat-am către Domnul, din suferința mea, și m-a auzit; din pântecul iadului am strigat și ai auzit glasul meu

LXX. La fel ca o mică schimbare din pântecul iadului < ai auzit > strigatului meu

Iona 2, 8. „nui” și a strigat, fie pentru că apele s-au retras și au asat loc de singat, fie din toată țana inimii după cum zice Apostolul. Singand în inimile voastre. Avva. Părinte. Și l-a strigat Aceia Care. Singurul. cunoaște toate oamenilor și grație către Moise. De ce sing către Mire? deș. Scriptura nu amintește mai înainte chiar de glasul cu care a strigat Moise. Putem citi aceasta și în primul Psalm al treptelor. Singat-am către Domnul când mă chinuam și m-a auzit. Iar prin pântecul iadului să înțelegem burta chinului care era atât de mare încât se aseamăna cu iadul. Dar poate fi mai bine legată de persoana lui Hristos Care cânta în Psalmi sub numele lui David. Nu vei cădea în iad sufletul meu și nu vei da sfântului Tau să vadă stricăciune” și Care a fost viu în iad. „ber între cei morți.”

II 4a Ebr. Aruncat-am-mă în adâncul și-n inima mării și apa m-a înconjurat

LXX. Aruncat-am-mă în adâncul inimei mării și apele m-au înconjurat

Iona 2, 6

N-a spus „sing”, ci singat-am, și nu se roagă pentru viitor, ci mulțumește pentru trecutul aruncat în mare. A văzut chinul și trupul umed și desfăcute faiele grozave care l înghiteau și a amintit de Domnul

În ceea ce privește persoana lui Iona, tălmăcirea nu e grea. închis în burta chinului a fost în adâncul și-n mijlocul mării și „a fost încins de ape”.

Cât despre Domnul și Mântuitorul < nostru >, sa luam pilda Psalmului 68, în care grăiește. „Afundat-am-mă în mocirla adâncului și nu găsec reazem. Auzis-am în adâncul mării și furtuna m-a scufundat” Ps 68, 2. Despre asta se vorbește și într-un alt Psalm „înșă l-a strigat și l-a disprețuit, l-a îndepărtat pe unsul Tau, gârlanul robului Tau l-a rupt, păngărit a pe pășunat locașul lui cel sfânt, marnit a toate zidurile lui” și trimatoarele. Spre deosebire de fericirea cerească și de acel loc despre care stă scris „li pace” sfânta „< s-a aflat > locul Lui” întreaga locuire pământească e plină de vânt, plină de furtună.

Apoi inima mării semnifică adu pentru care citim în Evangheliile „În inima pământului” în felul în care inima unei vieții se află în mijloc < de trup > la fel și iadul este închisuri a fi în mijlocul pământului sau de bună seamă după anagoge în interpretarea spirituală < fragmentul > în inima mării amintește că El a călă în mijlocul ispitelor și totuși deș. S-a aflat în mijlocul apelor amarnice și „a fost spulberat de toate vânturile păcătoase” nu s-a lăsat apele amarnice ci a fost înconjurat de apă, despre care citim și într-un alt loc „în zăhorul apelor înveselește cetatea lui Dumnezeu” în care ne ce alți beau ape sarate. Eu în mijlocul spitelor sorbeam din apa cea mai dulce.

Să nu ș para o impietate faptul că spune a căminal M-a aruncat în adânc < El este > Cel Care grăiește în Psalm „Caci eu l-am prgonit pe acea pe care Tu l-ai lovit” după vorbele puse pe seama personajului Tatai în Zaharia „Bate voi pasorul și o le se risipi”

Ps 68, 2

Ps 88, 38-39

Ps 75, 3

Mt 12, 40

Evr 4, 15

Ps 45, 4

Ps 68, 26

Za 3, 7

II, 4b Ebr.: Toate vălto-
rile și talazurile Tale tre-
cut au peste mine.

LXX. Toate înălțările și
talazurile Tale trecut-au peste
mine

Pentru nimeni nu în-
cape îndoiala că tala-
zurile umflate ale mării
au trecut peste Iona și
că furtuna și-a revărsat,
funoasă, mânia. Vom
cerceta însă felul în
care toate înălțările și

văltoarele și talazurile lui Dumnezeu au trecut peste
Mantitorul „căpă este traul omului pe pământ”,
sau cum găsim în ebraică „lupă” „caci lup am aici ca
într-un alt loc să fiu înconunat”. Și nu este om care să
fie în stare să țină piept tuturor ispite ori în afara de
Acela Care „a fost ispitit dintru toate” după asema-
narea noastră fără de păcat. De unde și în Corinteni
se spune „Isplă sa nu va cuprinda pe voi afara de
cea omenească. Dar credincios <este> Dumnezeu
Care nu va lăsa să fiți ispiți peste putința voastră. Ci
o dată cu ispta va face și calea de scăpare” ca să pu-
teți „pe pept”. Și pentru că toate prigoanele și toate
necazurile nu dau năvălă fără voia lui Dumnezeu,
pentru aceasta se numesc văltoarele și talazurile lui
Dumnezeu, care nu L-au copleșit pe Iisus, ci au tre-
cut peste El „amertunându-L numai cu pietrea fără sa-
lă și priconuască. Așadar, toate prigoanele și tul-
burările care zădărniceau neamul omenească și sfărâmau
toate corăbii s-au revărsat peste capul Meu

II, 5a Ebr.: Eu am zis:
alungat am fost de la fața
ochilor Tăi

LXX. Eu am zis: alungat
am fost de la ochii Tăi.

Mai înainte „să strig
din suferința Mea și să
Mă auzi” - caci luasem
chip de rob, asumân-
du-Mi chiar și slăbiciunea

lui - am zis: alungat am fost de la fața ochilor Tăi.
Pe când eram cu Tine și Mă înfruptam din lumina Ta
și în Tine. Lumină, eram Lumină, nu ziceam: alungat
am fost. <Acum> însă, după ce „am ajuns în adân-
cul mării” și M-am înfășurat în trup de om, Îmi asum
zămintele omenești, și spun: alungat am fost de la
fața ochilor Tăi. Aceasta am rostit-o ca om. Dar, ca
Lumnezeu și ca Unul Care aveam chipul Tău, nu am
socotit, „că e o prădare ca Eu să fiu întocmit cu
Tine” - voind să îndel la Tine nea nu omenească. Pentru
ca, acolo „unde sunt Eu” și <ești> Tu, „să fie” și „toți
cei care au crezut în Mine și în Tine”, spun

II, 5b Ebr.: Totuși, voi
vedea iarăși templul Tău cel
sfânt

Pentru aceasta, Septuagin-
ta traduce: Socot-oare că voi
mai <putea> vedea templul
Tău cel sfânt?

Ceea ce în greacă se
spune „ara” și este în
ediția populară „crez-
oare” - se <mai> poa-
te traduce prin „așar-
dar”, ca să fie ca o con-
cluzie finală a majorei și
a minorei, precum și a
demonstrației⁶⁰ și a si-

gnificului nu din ezitarea celui șovăiește ci din în-
crederea celui care adevărește. Pentru acest <oc>
„am tradus: Totuși, voi vedea iarăși templul Tău
cel sfânt, după aceea că în numele Lui, într-un alt
Psalm, se spune: „Doamne, îndrăgit-am podoaba ca-
pului Tale și locul salașului slavei Tale” și, după fragmen-
tul din Evanghelie în care stă scris: „Părinte, slăveș-
te-Mă la Tine cu slava pe care am avut-o mai înainte
sa fie lumea”. Și răspunde din cer Tatăl: „L-am slăvit
și <iarăși> Îl voi slăvi”. Sau, de bună seamă, pentru

Ps 68 3

Filp 2 6

in 17
20-21

Ps 25, 8

in 17 5

in 12 28

In. 10, 38 ca c m Tatăl în Mine și Eu în Tatăl", după cum templul Tatălui este Eu la fel și templul Fiului este Tatăl. Chiar El spune: „Eu de la Tatăl am ieșit și am venit”. Și Cuvântul e a a Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul” Sau Unul și Același Mântuitor, ca om cere, ar ca Dumnezeu făgăduiește și este fără teamă pentru ceea ce a avut dintotdeauna.

Cât despre persoana lui Iona, se poate înțelege în pede ca să fie cu sentimentul domnului, fie cu cel al încredințatului, vrea să vadă, așezat în apa, cu mâinile pe umerii Domnului și ca, având duh de profet, într-un loc se află, dar altceva contemplă.

II, 6a Ebr.: Împresuratu-m-au apele până la suflet, adâncul m-a înconjurat.

LXX *Revărsan-s-a apa împrejurul meu până la suflet, adâncul cel mai de jos al prăpastiei m-a înconjurat.*

poate e u. De aceea, așa cum am spus mai sus, rostește Domnul în Psalmi: „Mântu este mi-a Doamne, căc pătruns au apele până la sufletul meu”. Iar în alt loc: „urgie de ape trecut a sufletul nostru”. Și: „Sa nu și închidă⁶ fântâna gura sa deasupra mea” și sa nu mă înghită iadul. Să nu mă oprească să ies, cu voie am coborât, cu voie mă voi ridica; venit-am ostatic de bună-voare; am a-i scăpa pe cei întemnițați, ca să se împlinească acel <cuvânt>. „Ridicându-Se în înalt, a dus robia în robie”. Căci pe aceia care, înainte, fuseseră prinși în moarte, Acesta i-a luat la viață.

Ps 68, 1
Ps 123, 5
Ps 68, 15

Ps 67, 19

Cât despre adânc, trebuie să-l înțelegem ca pe niște paturi primejdioase și foarte rele, sau ca pe niște țări lăsate în voia chinurilor și a caznelor, la care și demonii, în Evanghelie, se roagă să nu fie alși și să meargă. Iar de și în unene era deasupra adâncului. Câteodată Cuvântul > adânc este folosit pentru tălănele și ganouri și udecape cele mai adânc ale lui Dumnezeu. Cuvintele Domnului <sună> genune adâncul și adâncul > adâncul creștină nu glăsuiește alărilor Tale de ape⁶.

Mr 8, 30
Mc 5, 10
Lc 8, 31
Gen 1, 2
Ps 35, 6
Ps 41, 7

II, 6b-7a Ebr.: Acoperita marea capul meu; coborât-am la temelile munților, drugii pământului m-au zăvorât pe veci.

LXX *Pătruns-a capul meu în crăpăturile munților; coborât-am în pământul ale cărui zăvoare sunt veșnice lanțuri.*

tr un alt loc: „Întărit-am Eu stâlpii lui”.

Iar în ce-L privește pe Domnul și Mântuitorul, <nostru>, după oncarea dintre cele două versiuni, înu pare ca putem înțelege că partea Lui principată și capul > adică sufletul, pe care a binevoit să l ia asupra Sa dimpreună cu trupul, pentru mântuirea noastră, a coborât în crăpăturile munților care erau acoperite de valuri, care se retrăseseră, coborând din libertatea cerului, iar adâncul le înconjură, care se rupseseră de marea lui Dumnezeu și, mai apoi, a pătruns chiar în iad, locul în care erau trase, ca la ultimul hotar, sufletele

Nu încapă îndoială că marea a acoperit capul lui Iona și că a coborât la temelile munților și a ajuns până pe fundul pământului, pe care se sprijină, ca pe niște drugii și stâlpi, cu voia lui, Dumnezeu, globul pământului. Despre aceasta se spune și într-un alt loc: „Întărit-am Eu stâlpii lui”.

Ps. 62.
9-10

pacătoșilor, după spusa Psalmistului „Intra-vor în afundul pământului, prada vulpiilor vor fi” Aceștia sunt druzii pământului: ca niște incușeloni ale temerilor celei de pe urmă și ale caznelor, nevoind ca sufletele înrobite să iasă din iad. De unde Septuaginta traduce cu *ἐκ τῆς ἐκ τοῦ κατωῦ καὶ ἀπορίας* (la jun veșniciei) adică dorind să scape pe veci pe aceia pe care apucăseră să încușeze.

Is. 45, 2

Dar Domnul nostru – despre Care, sub chipul lui Cyrus, citim în Isaia: „Zdrob voi ușile de arama și slăbămina voi zavoarele de fier” – a coborât la temelile munților și a fost zavorat cu druzii veșnici ca să sloboadă pe toți care fuseseră închși.

II 7b Ebr.: Și ridica-vei viața mea din stricăciune, Doamne Dumnezeul meu

LXX. Și înalță-se viața mea din stricăciune Doamne Dumnezeul meu

Ps. 15 10

nu vei așa în adânc sufletul meu și nu-l vei da pe sfântul Tău să vadă stricăciune” ca de bună seamă David este mor, și îngropat însă Trupul Mântuitorului nu a văzut stricăciune.

Fapte 2
29-31, 13,
36-37

Au⁶³ însă înțeleg că, spre deosebire de fencirea cerească și de Cuvântul lui Dumnezeu trupul omenească ar fi stricăciune – căci este semănat în stricăciune – și că, în Psalmul 102, s-ar spune despre cel drept „Cel Ce vindecă toate bolile tale, Cel Ce izbăvește din stricăciune viața ta”. De aceea – socot ei – zice și Apostolul, „Om nenorocit ce sunt! Cine mă va scăpa

Pe bună dreptate a zis: ridica-vei sau înalță-se din stricăciune viața mea, căci coborâse în stricăciune și-n iad. Asta au înțeles Apostolii că s-a profetis în Psalmul 15 despre Domnul. „Căci

de trupul morții acesteia?” și ar fi vorba despre „trupul morții” sau despre „trupul umilinței”. Ei inventează aceasta în folosul erezilor lor și închipuieze Antihristosul sub chipul lui Hristos ca să părăsească în puterea lor, să-și hrănească pântecul cel gras și, trăind trupest, să vorbească împotriva trupului.

Noi știm însă că Trupul pe care Hristos l-a luat din Fecioara cea fără stricăciune n-a fost stricăciune, ci templu. Iar dacă suntem aduși la părerea Apostolului din *Corinteni* în care „trupul” este numit „duhovnicesc” – ca să nu părem cântălon –, vom zice că învie iar același trup și aceeași carne care a fost înmormântată în gropă și pană, dar că se preschimbă slava, iar nu natura lui: „Căci se cuvine ca <trupul> acesta stricăcios să se îmbrace în nestricăciune și acest <trup> muritor să se îmbrace în nemurire”. Când se spune „acest <trup>” este ca și cum cineva ne-ar spune: „Aa trupul apucă du! Cu două degete acesta este cel în care ne naștem, acesta este cel în care murim, acesta este cel pe care se iem să-l primească <înălțarea>” cel care trebuie pedepsit acesta este cel în care morțușii așteaptă răsplata iar adulterul, dăruindu-se în osândă.

Iar despre Iona se poate înțelege astfel: cel care ar fi trebuit, după firea trupurilor, să se strice în pântecul hitulu și pinând de lăcașul său să se mistuie în vinele și în mădularele <ei> – a rămas teafăr și nevătămat. Apoi, cuvintele: Doamne, Dumnezeul meu rezintă afecțiunea tandreței: căci pe Dumnezeu Care este al tuturor, pentru mărirea binelui făcut, <Iona> l-a simțit a fi Dumnezeuul său, oarecum personal.

Rom. 7 24

Rom. 7 24

F. p. 3 21

1Cor. 15
441Cor. 15
53

II, 8a Ebr.: Pe când se chinua în mine sufletul meu, adusu-mi-am aminte de Domnul

Ps 76 3 LXX. Pe când se des-
parțea de mine sufletul meu,
adusu-mi-am aminte de
Domnul

Ps 76 5 lele de odinioară și anii de veci în cuget i-am avut.
Așadar, când nu mai așteptam ajutor, iar slăbiciunea
trupului nu-mi îngăduia să nădăjduiesc nimic de la
viață în pântecul chiului, amintirea Domnului a în-
vins <tot> ceea ce părea cu neputință. Mă vedeam
încă în pântec și Domnul era odată adevăratul meu
Din acestea învățăm – după Septuaginta – că, la vre-
mea a care sufletul nostru se desparte și se smulge din
unirea cu trupul, nu trebuie să ne întoarcem gândul în
altă parte decât la Cel Care – și în Trup și în afara
Trupului – este Domnul nostru.

Mt 26 38
Mc 14 34
Mt 26 39
Lc 23 46
Iar despre persoana Mântuitorului, nu-i greu de
înțeles. Căci El zice: „Întărit este sufletul Meu până
la moarte” și „Parcă de este cu putință, treacă de la
Mine paharul acesta” și „în mâinile Tale încredințez
sufletul Meu” precum și celelalte de felul acestora.

Iona 2 8 II 8b Ebr.: O, de-ar ajun-
ge la Tine rugăciunea mea,
la templul Tău cel sfânt

LXX. La fel

Când, zice, nu
<mai> așteptam nici
un alt ajutor, amintirea
Domnului mi-a fost spre
mântuire, după cum <se
spune>. „Adusu-mi-am
aminte de Domnul și
m-am bucurat”, iar în-
tr-un alt loc: „Adu-
si-mi-am aminte de zi-
lele de odinioară și anii de veci în cuget i-am avut.”

Pentru aceea „mi-am
adus aminte de Domnul”
în suferința, pentru ca
rugăciunea mea⁶⁴, din
străfundul mâni și din

„crăpăturile munților” să se înalțe la ceruri și să
aungă la templul Tău cel sfânt, în care Tu Te buci
de fencirea cea veșnică. Și trebuie să băgăm de seama
că, într-un fel nou, <Iona> aduce rugăciune pentru
rugăciune și cere ca rugăciunea lui să se înalțe la Tem-
plul lui Dumnezeu. Dar, ca preot, cere ca în trupul lui
să fie eliberat poporul <iudeu>.

II, 9 Ebr.: Cei ce păzesc
în zadar deșertăciunile își
vor părăsi mila.

LXX. Cei ce păzesc cele
deșarte și mincinoase și-au
părăsit mila.

Dumnezeu este mi-
loșiv din fire și pregătit
să-i mântuiască cu ierta-
rea pe aceia pe care nu-i
poate mântui cu drepta-
tea. Noi însă din pre-
ca și din păcatul nostru
na și din păcatul nostru
pierdem și părăsim mila
pregătită <nouă> și care <ni> se oferă din belșug.
Și nu a spus: „Cei ce fac deșertăciuni” – căci „de-
șertăciunea deșertăciunii tot oare <sunt> deșertăciuni-
ne” – ca să nu pară că-i osândește pe toți și că refuză
să-i mântuiască neam omenești. Căci cei ce păzesc de-
șertăciunile (sau minciuna), „cei care au trecut la dra-
goștea inimii <lor>”, care nu numai că săvârșesc, dar
și păzesc deșertăciunile, de parcă le ar iubi și ar sorți
că au găsit o comoară. Și vezi, totodată, mărinimia
profetului în adâncul mâni, acoperit de noaptea cea
veșnică în pântecul unei fiare atât de mari, nu se gân-
dește la primejdia sa, ci cugetă filosofic la firea lucru-
rilor în general. Zice: și-au părăsit mila. Chiar dacă
mila ar fi fost ofensată – <mila> pe care o putem
înțelege a fi Dumnezeu Însuși: „Căci îndurător și mi-
loșiv <ești>, Doamne, răbdător și mult milostiv”

Iona 2 6

Ecl. 1 2

Ps 72 7

Iona 4. 2-3
Ex 34 6:
Ps. 144 8

totuși nu s-a așezat pe cei care păzesc deșertăciunile, nu s-a alungă din așteapta să se întoarcă, însă aceia părăsesc de bună voie mila care stăruie și care <li> se ofera din belșug.

Aceasta se poate profeta și despre Domnul în ceea ce privește înșelăria iudeilor, care, atâta vreme cât socotesc că păzesc „porunci de dăinenilor” și pe cele ale fariseilor, care sunt deșertăciune și minciună, L-au părăsit pe Dumnezeu. Care întotdeauna Se s-a lostit și se de ei.

II. 10 Ebr. Iar eu Îți voi aduce Ție jertfă cu glas de laudă, împlini-voi Domnul toate câte am făgăduit pentru mântuirea mea.

LXX. Iar eu Îți voi aduce jertfă cu glas de laudă și de mărturisire. Ție Doamne Îți voi împlini toate câte am făgăduit pentru mântuirea mea.

pe Sine pentru noi. Și zice: Îți aduc mărturisire după cum m-am așteptat <Ți> am mărturisit, zicând: „Îți aduc mărturisire. Părinte Doamne al cerului și al pământului” și voi împlini făgăduințele pe care L-am făcut Domnului, pentru mântuirea tuturor, ca „să nu piară în veci tot ce Mi ai dat”. Vedem că ne-a făgăduit Mântuitorul, la vremea Patmuni Sale, pentru mântuirea noastră, să nu-L „facem” pe Iesus „mincinos”. „Curaj” să fim și departe de roată mizeriei pacatelor, ca să ne

„Cei ce păzesc deșertăciunile și-au părăsit mila lor”; dar Eu, Care am fost înghițit pentru salvarea celor mulți, Îți voi aduce jertfă cu glas de laudă și de mărturisire, ofenindu-Mă pe Mine Însuși, ca și Hristos. Paștele nostru. S-a jertfit și, ca Preot și oare totodată, S-a oferit

pe Iona pe uscat. Iar Dumnezeu Tatăl în chip de animale de eric pe care <El> le făgăduise.

II. 11 Ebr. Iar Domnul a spus peștelui și l-a vârsat pe Iona pe uscat.

LXX. Și s-a poruncit Domnului > chețului și l-a vârsat pe Iona pe <pa> uscat.

Ce e curte despre Iona mai sus ar fi ruga Domnului, din pamece e chețului, desp e care și lov vorbește în chip ta nic „S o besteme Ce Care a blestemat zua aceea, Cel Care va prinde cheț al cel mare”

Asfel, s se poruncește

estor cheț mare și ada cu lor și iadu u sa L dea în a pama val u pe Ma tu, orul iar Cel Ce munse - a sa i elbereze pe cei care erau pnuș în ianșorle so și - sa i aduca la viața cu Sine pe ce. nu. Că. Aceste expresia l a vârsat aceasta trebuie înțelesă > phatukoteron (ma expresiv a tu ne că viața a por i vîruga oare din s rafăduine purtătoare de viață mori.

III. 1-2 Ebr.: Și s-a făcut cuvântul Domnului către Iona, zicând a doua oară: „Oală te și mergi în Ninive, cetatea cea mare și propovăduiește în ea, potrivit întâului cuvânt pe care i graiesc. Eu către tine.”

LXX. Și s-a făcut cuvântul Domnului către Iona, zicând

Nu s se spune profetului: „De ce n-ai făcut ce s-a poruncit?” Î. este de ajuns doar măs marea cu <prime d a> pierii și cu înghigrea, pentru ca el, care nu-L simț se pe Do i nu când îi porunceea, să-L înțeleaga că id il el berează

Iov 3, 8
LXX

Ma 7 7
s 29 3

ona 2 9

ICor 5 7

Mr 11 25

n 6 39
10 28
7 2
In 1 10
Is 1 6

a doua oară. Scoală-te și mergi în Ninive, cetatea cea mare, și propovăduiește în ea, potrivit întâiului cuvânt pe care l-am grăit Eu către tine

De altminteri, este fără rost ca, după pedeapsă, să vrei să-ți dojenești sluga vinovată pentru ceea ce a făcut, fiindcă o muștrare de felul acesta nu este atât îndreptare, cât reproș

Iar Domnul nostru, după Înviere, este trimis pentru a doua oară la Ninive, pentru că Cel Care – într-un fel – fugise mai întâi, zicând „Părinte, de-i cu puțință, reacă de la Mine paharu acesta și nu voase să dea cânilor pâinea fiilor”, acum – pentru că ei spuseră: „Răstignește-L răstignește-L pe unul ca Acesta! Noi n-avem alt reze afară de Cezar!” – să pornească de bunăvoie la Ninive și să propovăduiască, după înviere, ceea ce I se poruncise să propovăduiască mai înainte de Patimire. Iar tot drumul lui (cum primește poruncă cum Se supune, cum nu <mai> vrea, cum mai apoi Se silește să vrea) cum a doua oară împlinește voia Tatălui, raportează la om și la chipul de rob – pentru cine primește o astfel de expresie

III, 3-4a Ebr.: Și s-a sculat Iona și a plecat la Ninive, după cuvântul Domnului. Și Ninive era cetatea cea mare a lui Dumnezeu, cale de trei zile. Și porni Iona de pătrunse în cetate, cale de o zi

LXX. Și s-a sculat Iona și a plecat la Ninive, după cum

Iona împlini pe dată ceea ce i se poruncise să facă. Dar Ninive, către care se îndrepta profetul, era o cetate mare, de un ocol așa de mare încât cu greu putea fi înconjurat în trei zile de mers. Dar el, având în minte porunca

și spusese Domnul. Iar Ninive îi era lui Dumnezeu cetate mare, ca un drum de trei zile de mers. Și porni Iona de intră în cetate, cale de o zi de mers

că a propovăduit numai în <prima> treime a orașului, cu cuvântul propovăduirii <ei> a ajuns la cetate îndată

Iar despre Domnul nostru, se spune pe bună dreptate că, după ad. S-a ridicat și a propovăduit. Căsan Domnului, când a trimis pe Apostoli să boteze pe aceia care erau în Ninive „în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” adică drum de trei zile. Și tot mai această taină a mântuirii omului s-a împlinit cale de o zi, adică prin mărturisirea Dumnezeului Unic, că Iona a propovăduiește nu atât Apostolilor cât, prin Apostoli. Căci El Însuși spune „Iată Eu sunt cu voi până la sfârșitul veacului”

Și nimeni nu se îndoiește de ce este Ninive cetatea cea mare a lui Dumnezeu de vreme ce amea și taina prin El s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut. Mai trebuie notat că n-a spus în trei zile „și nopți” sau în-o zi „și o noapte”, ci numai zile și zi, ca să arate că, în taina Treimei și în mărturisirea Dumnezeului mare, nimic nu este întunecat

III, 4b Ebr.: Și a strigat și a zis: încă patruzeci de zile și Ninive se va nărui.

LXX. Și a propovăduit și a spus: încă trei zile și Ninive se va nărui.

<primută> și primejdia pierii de mai înainte, a străbătut în grabă un drum de trei zile în <numai> o singură zi, deși se găsesc unii care să înțeleagă simplu cum

că a propovăduit numai în <prima> treime a orașului,

Iar despre Domnul nostru, se spune pe bună dreptate că, după ad. S-a ridicat și a propovăduit. Căsan

Domnului, când a trimis pe Apostoli să boteze pe aceia care erau în Ninive „în numele Tatălui și al Fiului

și al Sfântului Duh” adică drum de trei zile. Și tot mai această taină a mântuirii omului s-a împlinit cale

de o zi, adică prin mărturisirea Dumnezeului Unic,

că Iona a propovăduiește nu atât Apostolilor cât, prin Apostoli. Căci El Însuși spune „Iată Eu sunt cu voi până la sfârșitul veacului”

Și nimeni nu se îndoiește de ce este Ninive cetatea cea mare a lui Dumnezeu de vreme ce amea și taina prin El s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut

Mai trebuie notat că n-a spus în trei zile „și nopți” sau în-o zi „și o noapte”, ci numai zile și zi, ca să arate

că, în taina Treimei și în mărturisirea Dumnezeului mare, nimic nu este întunecat

Numărul trei folosit în Septuaginta nu se potrivește cu pocăința

și tare mă mir de ce s-a tradus așa, de vreme ce

în ebraică nu-i nici o

Mt 26 39

Mt 15 26

In 19 15

F p 2. 7

Mt 28 19

Mt 28 20

In 1 3

asemanare nici a literelor, nici a silabelor, nici a accentelor, nici a cuvintelor. Căci trei se spune *salos* și patruzeci *arbaim*. De altminteri, trimis arăta drum din Iudeea la asinieni, profetul cerea o pocăință vrednică de propovăduirea lui, pentru ca rănilile vechi și putrede să se vindece printr-o oblojire îndelungată. Mai mult, numărul patruzeci se potrivește cu păcatosii, cu pășii cu rugămintea, cu stăruirea de a saci cu lacrimi și cu stăruirea în rugămintă pentru care și Moise a postit patruzeci de zile pe muntele Sinai, iar Ilie, fiindcă elizaheea se povățuiește cu stăruință când a vădit foamea în pat, atât la stăruință și când a vădit că Dumnezeu se găsea deasupra < lui stăruință > a postit patruzeci de zile.

Ex 34 28

De 9 8

3Rg 19 8

3Rg 7

Mt 4 2

1, 7 37

Dar totuși, Iona este adevărat, nu s-a propovăduit, nici nu postea patruzeci de zile și a vădit că ne înșelăm în ceea ce privește postul, deoarece numărul acesta pentru hrana Trupii. Și, iar faptul că a strigat se găsește în acest text din Evanghelie: Stând în templu, zice și zicând: Cine este în cetate, să vină și să bea! Căci tot cuvântul Mantuitorului este numit strigat, pentru că propovăduiește despre cele mari.

III 5 Ebr. Și au crezut bărbații Ninevi în Dumnezeu și au propovăduit post și s-au înveșmântat în saci de la cel mai mare până la cel mai mic.

XXX La fe.

Nave a crezut iar Israel stăruie în necredință. Ce netaiași împărați au crezut, iar cei răi împărați se țin în necredință⁶⁶. Și mai întâu au crezut bărbații Ninevi care ajunseseră la

varsta lui Hristos și au propovăduit post și s-au înveșmântat în saci, de la cel mai mare până la cel mai mic. Vrednice de pocăință < sunt > și hrana, și veșmântul, pentru că cei care îl mâniaseră pe Dumnezeu prin desfrâu și prin semeție să-L îmbuneze prin disprețuirea acelor lucruri prin care mai înainte < îl > maniaseră. Sacul și postul sunt armele pocăinței, ajutorul păcatosilor, alinația postului și apoi sacul, mai înțelegându-se că este ascuns, iar apoi ceea ce este a vedea, pentru că primul este vestit și pentru Dumnezeu, cel alături de el și pentru oameni. Și dacă ar fi să renunțăm la una din cele două treburi, vor alege na degrabă să facă sacul decât sacul fără post.

Vârsta lui Iona începe și ajunge până la cel mai mare, și ajunge până la cel mai mic, dar dacă nu a fost chiar de o singură zi și nu „dacă am vădit că nu fi numărati”. Căci dacă stelele nu sunt cunoscute, la Dumnezeu, oare cum ca mai mult vierme să putreză, vinea și aceia care sunt socotiți a fi se împăcătuiți la Adam, de care < L > a născut < pe Dumnezeu >. Dar și fiul < întâmpărilor > e foarte mic. Dumnezeu poruncește profetului profetii propovăduiesc obșii. Mai întâi bărbați cred și < apoi >, când ei propovăduiesc postul, toți, de toate vârstele, umbră saci. Bărbați nu propovăduiesc să facă ei numai postul. Dar aceia cărora li se poruncește pocăința adaugă în chip firesc postul și sacul, pentru că burta goală și veșmântul de jale se roaga Domnului mai staruitor.

L 4 3

Iov 14 5

Iov 25 5

III, 6-9 Ebr.: Și a ajuns cuvântul la regele Ninivei și s-a sculat din pătul său și s-a dezbrăcat de haina sa și s-a îmbrăcat în sac și a șezut în cenușă. (7) Și s-a făcut strigare și poruncă în Ninive din gura regelui și a dregătorilor lui, zicând: oamenii și vitele, bou și oile să nu guste nimic, nici să nu pască, iar apă să nu bea. (8) iar oamenii și vitele să se acopere cu saci și să strige către Dumnezeu cu tărie și să se întoarcă bărbatul din drumul lui cel rău și de la nedreptatea ce este în mâinile lor! (9) Cine știe? Poate că Se va răzgândi Dumnezeu și <ne> va ierta și Se va întoarce de la pornirea mâniei Sale și nu vom pieri!

LXX: Și a sosit cuvântul la regele Ninivei și s-a sculat de pe tronul său și și-a aruncat de pe el veșmântul său și s-a acoperit cu sac și a șezut în cenușă. (7) și s-a vestit în Ninive din partea regelui și a mai-marilor lui, zicând: oamenii și vitele, bou și oile să nu guste nimic, nici să nu pască, iar apă să nu bea. (8)

Știu că mulți vad în regele Ninivei – pentru că este cel care afla ultimul vestea și coboarea din pătul său – și aruncă veșmântul de odinioară și îmbrăcat în sac șade în cenușă și neînălțămînt cu întoarcerea sa <din păcat>, le propovăduiește pocăința și ceroraltă poruncind el și capetenile sale ca oamenii și vitele, bou și oile să îndure foame, să se acopere cu saci și după ora dărea relelor de năvălăinte să se încredințeze cu toți pocăinți. <asa dar nu te vad> în el pe diavol care la sfârșitul lumii sfîndea <zice el> – nici o făptură rațională făcută de Dumnezeu nu va pieri! coborând din trufie, se va pocăi și va fi așezat din nou în rangul <ur> de la început. Pentru a întări aceasta interpretare ei pun în fața chiar acel exemplu

au acoperit cu saci oașele și vitele și au strigat cu tărie către Dumnezeu și s-au întors din drumul cel rău și de la nedreptatea ce era în mâinile lor > când (9) Cine știe poate Se va răzgândi Dumnezeu și Se va întoarce de la aprinderea mâniei Sale și nu vom pieri

din Daniel când lui Nabucodonosor după șapte ani de pocăință, i se da din nou regatul lui de mai înainte. Dar <la cru> acesta pentru că Sfânta Scriptură nu spune și pentru că el nu înțește că Iona înca de Dumnezeu – de vreme ce oame

Dan 4
24 33

ni păcat socotind ca diavolul care este înșelătorul om și izvorul tuturor păcatelor pocăindu se se poartă la Dumnezeu să-l scoatem din mîinile noastre și să și mărim <se spune> în Evanghelie: păcătoșii sînt arunși în focul cel veșnic pregătit pentru diavol și pentru cei lui. Iar despre acesta se spune: „Viermele lor va muri și focul lor nu se va stinge”. Știm de buna certitudine că Dumnezeu este iertător și noi care suntem păcătoși nu ne bucurăm de cruzimea Lui dar certă este că iust și drept este Domnul și Dumnezeul nostru se răzbucăiește. Dreptatea lui Dumnezeu se încinge cu război și pornește la judecata înveșmîntată în țesătură aceluiașor astfel încat judecă judecă astfel încat se mîiește. Mila și Adevărul s-au întâlnit pe cale. Dreptatea și Pacea s-au sărutat. De altminter dacă toate făpturile raționale sunt egale și fie din virtute, fie din viciu se ridică de la sine către <ce e de> sus ori se coboară în cele de jos și dacă după un lung înconjur după veacuri fără sfârșit se va face restaurarea tuturor lucrurilor și va fi o singură răspără a ce or care au născut ce deosebire va fi între fecioara și defrănată?

Mt 25 4

Is 66 24

Ps 114 5

Ps 84, 1.

Ce deosebire <va fi> între Maica Domnului și (e o neleguire chiar și a o spune!) victimele plăcerilor publice? Oare totuna vor fi Gabriel și diavolul? Totuna Apostolii și demonii? Totuna profeți și falsi profeți? Totuna martiri și prigoniți? Închipuie-ți ce resporește an și timp, uneori adună a înlocui unele cu altele, dacă sfârșitul tuturor este același, tot trecu- tului nu seamănă nimic pentru a nu cercetăm ce au fost altadata, dar ceea ce vom fi în vece.

Și știu prea bine ceea ce zice de obicei împotriva acestor <dovezi> și cum își pregătesc ei nădejde și mântuirea laolaltă cu diavolul. Iasa nu vremea acum să scriem mai mult împotriva învățăturii ce e vicleană și a synfragmii eternei diabolice a celor care învăța pe la coșuri și învățase în public. Ne amuză că am arătat de am înțeles din marturia aceasta și așa cum <se face> într-un comentariu să arătăm pe scurt cine este regele Ninivei a care a ajuns la urma cu vântul la Dumnezeu. Câtă putere are elocința și înțelepciunea nească pentru o altă vreme <acestora> <ne> sunt martori Demostene, Tucidide <Cicero> Platon, Xenofon, Theophrastus, Aristotel și ceilalți oratori și filosofi care sunt socotiți regi ai oamenilor iar învățăturile lor sunt primite nu ca învățături ale mintilor lor ci ca oracole ale zeilor. De unde și Platon spune că statele vor fi prospere dacă fie vor domni filosofi fie vor fi sofia regi. Cât de greu le este însă oamenilor de felul acesta să creadă în Dumnezeu! Lavand deoparte exemplele de zi cu zi și nevorbind despre vechile povești ale neamurilor ne este de ajuns mărturia Apostolului care scriind la corintenților zice: Vedeti fraților, chemarea voastră, căci nu sunt mulți înțelepți

după trup, nu sunt mulți puternici, nu sunt mulți de neam ales, ci Dumnezeu le-a ales pe cele proaste ale lumii, ca să-i tulbure pe cei înțelepți, și le-a ales Dumnezeu pe cele slabe ale lumii, ca să le tulbure pe cele tari, și le-a ales Dumnezeu pe cele neînsemnate ale lumii ca să le arate de despreț și umilitoare. De aceea iată și zice: Perde voi în epocă înțelepți și știința înșelătorilor o va face de rușine. Și iată că să nu a prade careva cu filosofia și cu înșelăciunea deșartă. În aceasta este împedecă regulă ad propovăduirea lui Hristos la urma de tot și odată și despartes. Iprea el scrie: Trebuie și poezie și frumusețea cuvintelor se lăsa cu toți în simfonie și a lui este și ad și la toată poporul. Iată și zice: Căci ceea ce propovădușeră înainte. Să am prida fantezie. Că prin care a trimis la apărător al solului și a doborât o așa de re famă a ei oțintea sa cu înălțarea și viața oratoria. Că imaginea ei a acuzat în cele din urmă și viața ei și interes la poezia a ajuns a o virtute așa de înălțată. Iată mărturie publică pe Hristos și pentru o a pleată grăniții satelor. Fără îndoielă înțelepciunea regele Ninivei a coborât din răș și a schimbat țara cu sacul pomezelor, noroi, bunu gust cu ceta, dar nu în gânduri ci în cuvinte. De unde și în viața se spune despre Babilon: Cupă de aur a Babilonului imbatând în ea pământul. Pe cine a învățat elocința aumească? Ce suflete năvălește înăuntrul ei? Na înlocuirea cuvintelor și străducirea vorbirii? menii puternici și de neam ales și bogăți cu greu cred în Dumnezeu, dar oratori cred în Dumnezeu cu mai greu decât ei. Căci cugetele lor sunt orbe

de bogății, de averi și de desfrânare, iar ei, înconjurată de vicii, nu pot vedea virtuțile și judecă simplitatea Sfintei Scripturi nu după măreția înțeleșurilor, ci după lipsa de preț a cuvintelor. Dar când cei care mai înainte învățaseră cele rele, întorși la pocăință, vor începe să învețe cele bune vom vedea atunci că popoarele din Nineve se convertesc printr-o singură propovăduire și că se împlinesc ceea ce citim în Isaia: „S-a născut oare vreun neam dintr-o dată?”

Oameni și animale din preună, acoperiți cu saci și strigă la către Dumnezeu și te rugă asta în te ul în care a propovădurea lui Iona se pocăiesc și cele cu geacă oare și cele fără cuget și cei înțelepți și cei simpli după cum se spune într-un alt loc: „Oameni și animale vei zăbăvi Doamne!”

Dar putem înțelege și în alt fel acoperirea dobitoacelor cu saci: mai ales după aceste martirii în care citim: „Soarele și Luna înbracă se vor în palură” și într-un alt loc: „Inbracă voi cerul cu sac” pentru ceea ce sacul de obicei este *metaphorikos* (metaforic) de bună seamă, haina de dolu, jalea și doliu public.

Iar cuvintele: „Cine știe? Poate că Se va razgândi Dumnezeu și ne va ierta arară îndotala și nesiguranța toată, pentru că oamenii cum sunt ei nemcrezatori în mântuire” arată tare să se pocăiască și mai mult să-L cheme pe Dumnezeu să Se milostivească <de ei>

III. 10 Ebr: Și a văzut Dumnezeu faptele lor, că s-au întors din drumul lor cel rău. Și S-a milostivit Dumnezeu pentru răul pe care spusese că-l va face lor și nu l-a <mai> făcut.

LXX: Și a văzut Dumnezeu faptele lor, că s-au întors din drumul lor cel rău. Și S-a milostivit Dumnezeu pentru răul pe care spusese că-l va face lor și nu l-a <mai> făcut.

„Simplificațiile bune făgăduite, dacă cei buni se întorc la păcate și înapoi la răul cu care s-au întors, și dacă aceștia se vor întoarce către nașterea Asinei!”

„Iar a văzut Dumnezeu faptele lor, că s-au întors din drumul lor cel cel rău” nu a auzit cuvintele pe care de obicei Israel adesea le făgăduia: „Toate câte va zice Domnul le vom face” etc. S-a uitat la faptele lor și pentru că mai mult voia să pocăiască pe păcătoșii decât moartea, el a schimbat bucurios hotărârea.

„Iar a văzut faptele <lor> schimbate” Sau mai degrabă Dumnezeu a stăruit în planul Său, vând să Se milostivească de la început. Căci nimeni care vrea cu dinadinsul să pedepsească nu amenință cu ceea ce va face.

Iar raul, după cum am spus mai sus, socotește-l drept cazne și chinuri, nu că Dumnezeu ar cugeta să facă vreun rău⁷¹.

După ambele interpretări⁶⁸, Dumnezeu amenință fie – la vremea isonisirii – orașul Asinei, fie – zi de zi – popoarele lumii, ca să se pocăiască. Iar dacă se vor întoarce și El își întoarce osanda <hotărâta> care se schimbă prin întoarcerea poporului. Ceea ce erenia și Iezeciel explică mai întâi pede amare că de bună seamă Dumnezeu

11: 18
12: 8

Ex 24: 37

Iez 8: 23
33: 1

1: 66: 8

Ps 35

1: 2: 10
4: 4
5: 3

Rom 11, 25

IV, 1 Ebr.: Și s-a supărat Iona cu supărare mare și s-a mâniat, și s-a rugat Domnului și a zis

LXX Și s-a mâniat Iona cu tristețe mare și s-a rugat și s-a rugat Domnului și a zis

Văzând cum se strecoara mânia neamurilor și cum se împlinește ceea ce se zice în Deuteronom: „E Mănărat cu acești <neamuri> care nu sunt din Dumnezeu” iar El s-a vădit arăta asupra unui neam care nu este <neam>

Deut. 2, 2 Rom 11, 14

asupra unui popor nerod, e vorbă de mânia <Iona> și pierue nade de a ține în viață Israel și e zădărnici de o mare durere care zădărnicește în cârmă. Și așa a aplecat Iahmîn și grație cam așa cum s-a rugat am fost ales dintre alții, a profet că să vesesc poporul meu năruirea <ui> prin mânia altora. Așadar el nu se înfrustă, cum socotesc unii, pentru că se mânia este mânia neamurilor ci pentru că piere Israel.

Lc 1, 4 M 16, 26 Fapte 3, 40

De aceea și Domnul osu a pians peste Ierusalim și n-a voit să ia „pânea fiilor și so dea cântor” Și Apostoli năru ar predica în Israel iar Pavel vrea să fie anatema de dragii fraților săi care sunt israeliți și cărora sunt în firea, sava și legământul precum și făgăduiele și rânduiala egiptului care sunt părăsiți și „din care este Hristos după trup” Și e bine spus că îndurerau căci asta înseamnă Iona este îndurerat și că mânia este sufletul Său pară la moarte căci a răbdat mult și ca Iona stat în puzere ca să nu pară poporul iudeilor

Mc 14, 34

Și în privința istoriei se potrivește mai bine numele de „îndurerat”, arătând <astfel> suferința profetului, apasat de necazurile călătoriei și ale pierii

IV, 2-3 Ebr.: Rogu-mă, Doamne, oare nu acesta era cuvântul meu, pe când eram încă în țara mea? De aceea m-am grăbit să fug în Tharsis. Căci știu că Tu ești Dumnezeu îndurător și milostiv, răbdător și mult milostiv, iertător de rele. Și acum Doamne ia-mi rogu. Te sufletul meu de la mine, căci mai bună mi este moartea decât viața.

LXX O Doamne, oare nu acesta vorbă mea pe când eram încă în țara mea? De aceea m-am grăbit să fug în Tharsis. Căci știu că Tu ești Dumnezeu îndurător și milostiv și Te căiesc pentru răzile <noastre> iar acum spune Doamne ia de la mine sufletul meu, căci mai bine mi este să mor decât să vesesc

Ceea ce am tradus noi prin rogu-mă și Septuaginta traduce ho de (ol), în ebraică se spune ania. Mie mi se pare că înțelegerea rugă oare poana afectuarea vorber duci. Pentru că ruga lui când spune că pe buna dreptate a vrut să fugă. Și vine nu este oarecum pe Dumnezeu de îndreptare iar prin începutul rugămintei el își înmoaie plângerile. Oare zice nu acesta era cuvântul meu, pe când eram încă în țara mea? Am știut că așa o să fac. Și am prea bine că ești milostiv pentru asta nu voiam să vesesc că ești aspru și înfricoșător. De aceea am vrut să fug în Tharsis să mă îndeietnicesc cu vede

a cea bună a lucrurilor și să mă înfrupt mai degrabă marea veacului acestuia, în liniște și tihnă. Parasit-am casa mea, lăsatu-mi-am moștenirea, ieșit-am din sânul Tatălui și am venit. Dacă spuneam că

Ier 27

ești milostiv și îndurător și iertător de rele, nici unul nu se pocăia, dacă vesteam că ești crud și numai judecător, știm că nu aceasta este firea Ta. Șovăind deci între acestea două am vrut mai degrabă să fug decât să-mi amănesc cu dulceața pe cei ce se cărau, sau să propovăduiesc despre Tine ceea ce nu era.

Așadar, Ia Doamne sufletul Meu, căci mai bună Mi este moartea decât viața. Ia sufletul Meu care a fost pus pe a a moarte. Ia sufletul Meu. Căci născutule Tale nădărdnez sufletul Meu. Căci mai bună Mi este moartea decât viața, întrucât n-am putut mântui un singur neam, Israel, dar voi muri și lumea se va mântui.

În ceea ce privește Iona, este limpede despre persoana profetului se poate înțelege astfel după cum am spus în cartea mea anterioară, că profetul se întristează și vrea să moară, ca să nu pară pe veci Israel, după convertirea mulțimii neamurilor.

IV. 4 Ebr.: Și a zis Domnul. Crezi oare că faci bine mângându-te?

LXX. Și a zis Domnul către Iona. Atât de tare te-ai întristat?

Așa mîna pe cei d. Nive fie să a întristat înțelegând că Israel va pieri și pe drept nu spune. Rau ai făcut ca te-ai mîniat sau te-ai întristat ca să nu pară călădănește pe cel întristat, nici invers. Bine ai făcut ca te-ai mîniat sau te-ai întristat ca să nu se contrazică

pe Sine, ci îl întreabă pe cel mîniat și întristat ca să răspunda care este pricina fie a mîniei, fie a întristării, sau, dacă el va tăcea, să adeverească prin tăcerea lui că judecata lui Dumnezeu este adevărată.

IV. 5 Ebr. Și a ieșit Iona din cetate și s-a așezat la Rasarit de cetate și și a făcut niște acolo un umbrar și se așeză sub el la umbră ca să vada ce se împlină cu cetatea.

LXX. La fel

Cain, ucigașul de frate și ucigașul de oameni, însângărând lumea cu sânge de frate, este primul, care a „zidit o cetate” și „a numit-o după numele fiului său”, Enoh. De aceea, și Osea spune: „Eu sunt Dumnezeu și nu om. Stau și nu mă mișc.”

„Și a ieșit Iona din cetate” Căci, ale Domnului zice psalmistul: „sunt ieșite din moarte” lăsa ca una din cetățile de fugari se numește Ramon care se traduce „vedenia morții”. Și oricine este fugar pentru pacatele lui, nu se cuvine să locuiască în cetate, pe drept loc, este în orașul morții și se află acolo de apele Iordanului care înseamnă „coborâș”. Deci, „porumbelul” sau „îndureratul” iese dintr-o astfel de cetate și locuiește la Rasarit de unde răsare soarele și sta acolo în cortul său. Și contempnând războaie, așteaptă „să vada” ce o să se întâmple cetății despre care am vorbit mai sus. Mai înăuntru să se mînuască Nive și să se uște dovada înainte să strălucească Evanghelia lui Hristos și să împlinească profeția lui Zaharia: „Iată Barbatoșul, al cărui nume este Lui” Iona se afla sub umbră ca bună seamă, înca nu sosisse Adevărul despre Care

Cen 4 7

Os 11 9

Ps. 67, 21

Deut 4 43

Za 6 12

M. 26 38

Lc 23 46

In 3, 33,
4 6

ace și Eva ghel și ș. Apostol rostește „Dumnezeu
es e Acevarul”

Și se adauga elegant și-a făcut sieși acolo un um-
brar. Acolo lângă Ninive și l-a făcut sieși, ca: ni-
meni dintre nin-viteni din vremea de atunci nu putea
tocui cu profetii. Și ședea la umbra, fie sub i lăsa-
rea unui adeicator fie mășorât în mareșă lui. înmă-
gand. Ș coapsele cu tărnie ca sa nu l cada toate veș-
minte e la picioare și la no „care sa nemios” e ca sa
Se „na laolaltă într o cingătoare n a. malta

Prov 1
7
ov 18 1
10 2
Ps 64 7

Dupa aceea, cuvinte e ca să vada ce se întâmpla
cu cetatea reprezintă obișnuința Scripturilor de a l-
atribui singuritate ori ereșu ui Dumnezeu

IV, 6 Ebr. Și a pregătit
Domnul Dumnezeu iedera
și s-a înălțat peste capul lui
Iona ca să fie umbră deasu-
pra capului lui și să-l ocro-
tească; căci trudise. Și s-a
bucurat Iona pentru iedera
cu bucurie mare.

LXX. Și a poruncit Dom-
nul Dumnezeu unui dovleac și
s-a înălțat peste capul lui Iona
ca să fie umbrar asupra capu-
lui lui și să-l ferească de relele
lui și s-a bucurat Iona pentru
dovleac cu bucurie mare.

fapt, pe dovleci <folosiți drept> vase care sunt numite
în popor saucomariae sunt reprezentate de obicei

Aici, un oarecare
Catenus, din vechiul
neam al Corneliilor
sau, cum singur se laudă
din stirpea lui Asinius
Pollio, se zice că m-a acu-
zat la Roma, de ceva
vreme de blasfemie
pentru că am tradus ie-
deră în loc de dovleac.
S-a temut, de bună sea-
mă, că, dacă ar crește
iederă în loc de do-
vleac, n-ar mai avea
din ce să bea în ascuns
și în întunec. Și de

purile Apostolilor se a care și e. și a luat un vine
e nu al lui. Iar dacă este arat de ușor de schimbat
vine încat în loc de Corneliu înbu, razevrat și sa
heme Aemiliu, cor suhi na m r cam de na m, este
gadat să traduc iedera în loc de dovleac.

Dar sa ne apropiem a cele serioase. Pentru iedera
dovleac, e ebraica et n ciceron care și n.imba s
a a și n puncta e. umi. urea. Este un soi de ufa
ui de arbust cu frunza sa a se felil <trunzei de>
e care face o umbra foarte deasa. Această crește
se raspandit n. Palestina și na cu seva a. locun
poase. Este un mor felul n. ca e. dacia aru. o
ș. anța n. pama. l. dupa ce rasa e se. alta se graba
într-un copăcel și, în puține zile, ceea ce văzuseși a fi
iarbă, se <și> face arbust. De aceea, și noi, în vre-
mea în care îi talmăceam pe profeți, am vrut să folo-
sim același cuvânt – cel din ebraică –, căci limba la-
tină nu avea soiul acesta de arbust. Dar ne-am temut
gramatică sa. și gasească e. bunul plac de a co-
menta și să nu-și închipuie vreo fiară a Indiei, sau
și în Beotia sau vreo ală. rime de felul aces-
a așa că i-am urmat pe vechii traducători care al-
dul lor, au tradus „iederă” ceea ce pe grecește se
nește kisos; căci n-aveau alt cuvânt la îndemână.
Să privim istorisirea și să cercetăm, înainte de înțe-
lesunile tainice, doar litera. Dovleacul și iedera sunt
nenea plantelor care se târăsc pe pământ și fără
lurci sau araci pe care să se sprijine nu caută să se
alțe. Cum deci, fără ca profetul să știe, dovleacul, ri-
indu se într o singura noapte a făcut sa asa un
brar de vreme ce nu i sta n fire sa se ridice în măt
araci nurele sau pan? În schimb ciceron-u. cu

toate că printr-o răscoală neașteptată, a arătat o încredere și a vădit puterea lui Dumnezeu în ocrotirea umbrarului. *„Iverz”* <doar> și a urmat firea.

Căci despre persoana Domnului <și> *„Mășinătorul”* <nostru> ca să nu parăsim cu totul dovleacul de dragi <acelu> *philokakynthos* (habitor de dovleci) se poate înțelege astfel: amândoi de acei <divini> au lăsat. *„Fieca”* Socrate va fi parasta ca un cort în pustiie ca o colibă în bostanale precum o cetate în presură”. Și să spunem pentru că în alt loc din Scriptură nu am găsit vreun dovleac, că unde crește castravete e acolo crește și dovleacul, iar Israelul este asemuit cu acest soi, pentru că, odinioară, l-a ocrotit la umbra lui pe Iona, care aștepta convertirea neamurilor și i-a adus nu mică bucurie făcând mai degrabă un umbrar și un cort decât o casă având formă de acopenș, dar neavând temeliele unei case. Apoi, ciceion, micul nostru arbust, degrabă înălțându-se și degrabă veștejindu-se, prin rânduială și viață se va asemui cu Israelul, care înfige rădăcini mici în pământ și chiar își dă sîmța să se ridice la cele înalte, dar fără să atingă înălțimea „cedrilor lui Dumnezeu” și a „brazilor” <lui>. Aceasta mi se pare că semnifică și lăcușele cu care se hrănea Ioan, care spune, închipuind Israelul: „Acela trebuie să crească ca eu să mă măresc” (vezi e mica, cu angh. slabe înălțându-se de la pământ, dar fără să poată zbura mai sus, încât este mai mult decât o taratoare, dar nu este asemenea păsărilor).

Ps 79, 11
Is 37, 24
Za 1, 2
Mt 1, 30
Mr 3, 4
Mc 1, 6

IV 7-8 Ebr. Și a rânduit Dumnezeu un vierme la ivirea zorilor de-a doua zi, și <acesta> a ros iedera și s-a veștejit. Și după ce a răsărit soarele, a poruncit Domnul unui vânt cald și arzător și a lovit soarele peste capul lui Iona și el s-a aprins de zaduf. Și a cerut să moară din viața și a zis: mai bine mi-e să mor decât să trăiesc.

LXX. Și a poruncit Dumnezeu unui vierme, la ivirea zorilor dimineai, și <acesta> a ros iedera și s-a uscat, și îndată ce soarele a răsărit, a poruncit Dumnezeu suflului uscat și arzător și a lovit soarele peste capul lui Iona. Și s-a chinat și i-a făcut silă de viața sa. Și a zis: mai bine mi-e să mor decât să trăiesc.

Înainte să răsară „Soarele dreptății”, umbrarul era verde și Israel nu se veștejise, după ce S-a înălțat și negurile Ninivei au fost nășpite de lumina Lui, la ivirea zorilor de-a doua zi, a fost rânduit un vierme, pentru care și Psalmul 21 este intitulat „Pentru înălțarea dimineii” și care, fără vreă sămânță, răsare din pământ și zice: „Eu sunt vierme și nu om”. Aceasta a ros umbrarul, care, părăsit de ajutorul lui Dumnezeu, și-a pierdut toată verdețea.

Și a poruncit Domnul unui vânt cald și arzător, despre care se profetește în Osea: „Aduce-va Domnul vânt arzător

urcând din pustiie și va usca vinele lui și va pusă țina lui”. Și Iona a început să se aprinda de zaduf și viața sa moare împreună cu Israel în Botez, ca să crească în apa botezului, puterea pe care o pierduse când ei L-au tăgaduit. De aceea, și Petru le grăiește iudeilor secătuiți: „Pocăiți-va și va botezați fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, pentru iertarea păcatelor voastre, și veți primi darul Duhului Sfânt”.

Ma 4, 2

Ps 2

Ps 2, 6

Os 3, 5

Fapte 2, 38

<Ma> sunt anii care vad în verme și în vântul cel arza or pe generații romane care după învierea lui Hristos au năvălit asupra Israelului.

IV 9 Ebr - Și a zis Domnul către Iona: Crezi oare că faci bine mânuindu-te pentru iedera? Și <el> a zis: Bine fac eu că mă mănânc până la moarte.

Io 14 4 4

LXX Și a zis Domnul Dumnezeu către Iona: Atât de tare te învântezi pentru dovleac? Și a spus: Tare mă învântează cu până la moarte.

ona 4 2

Ex 31

6 7

R 02 8

dă or și mult milosiv și iertător de rele, nu suferea pentru mântuirea neamurilor. Acum însă, după ce ni dovleacu uscat s-a veștit Israel și <Dumnezeu> îl întrebă apăsa: Crezi oare că faci bine mânuindu-te pentru iedera? A răspuns hotărât și a spus: Bine fac eu că mă mănânc (sau mă învântează) până la moarte, căci, după cum n-am vrut să-l scap pe unii ca să piară alții la fel <nu vrem> să-i câștig pe străini ca să-i pierd pe ai mei⁷⁴.

Cor 9 9

cc 9 41

Rom 1

15

Și într-adevăr până în ziua de astăzi Hristos plânge Ierusalimul și plânge până la moartea lui a lui Iuda, că a iudeilor ca să piară cei care L'ragăduiesc și să învie cei care-L mărturisesc pe Fiul lui Dumnezeu.

IV 10 11 Ebr - Și a zis Domnul: Tu suferi pentru iedera pentru care n-ai lucrat și pe care n-ai făcut-o să crească, care s-a născut într-o singură noapte și într-o singură noapte a pierit? Eu să nu cruz Ninive, cetatea cea mare în care sunt mai mulți de o sută douăzeci de mii de oameni care nu știu care-i dreapta și care-i stanga lor precum și vite multe!

LXX Și a zis Domnul Dumnezeu către Iona: Tu suferi pentru dovleac pentru care n-ai muncit și pe care nu l-ai hrănit, care s-a născut într-o noapte și într-o noapte a pierit. Iar Eu să nu cruz Ninive, cetatea cea mare în care locuiesc mai mulți de douăzeci de mii de oameni care nu-și cunosc dreapta și stanga, precum și vite multe?

E tare greu să arătăm în ce fel, după tropologie, I se spune Fiului: Tu suferi pentru iedera pentru care n-ai lucrat și pe care n-ai făcut-o să crească de vreme ce „toate prin El s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut”⁷⁵. De aceea, unul interpretând locul acesta ca să rezolve problema de față, cade în la. Căci adaugă din pasajul din Evangheliile „De ce Mă numești bun? Nimeni nu este bun decât numai Dumnezeu”⁷⁶. Iar înțeleg că <doar> Tatăl e bun, iar pe Fiul spre deosebire de Cel Care este pe deplin și cu adevărat bun – îl așază pe o treaptă nămică. Și, zicând acestea,

n 3

Lu 18 8

Mc 10 8

și a lăsat seama că a cazut mai degrabă în erezie a lui Marcion – care zice că un Dumnezeu este doar bun, iar un altul este judecător și creator –, decât în cea a lui Arie, care, deși îl arată pe Tatăl mai mare și pe Fiul mai mic, totuși nu tăgăduiește că Fiul este Creator. Așadar, trebuie ascultate cu îngăduință cele ce urmează

sa spaneasca iar stradanile noastre trebuie mai degrabă
să se facă cu zădărnici și cu rugăciuni decât de
prețuire de urechi răuvoitoare fiindcă până și cei ne-
pricepuți pot să înțeleagă și să pânească. Cei învață
înșă precum și cei care cunosc rădăcelor care asce-
nesc. Fie le dă o mână de ajutor celor obosiți și fie le
arădă acrișul celor care răcesc.

Domnul și Măntuitorul nostru nu trudește pentru sa-
rae așa cum a trudește pentru poporul neamurilor. Ma-
nu lui chiar s-a răstăcit și este o arat „lata de arată a anilor”
slăbesc și rădăcinile n-au trecut peste porțile Ta. Și
rădăcinile n-au dat rădăcină ca să nu ospătez iacob
cu prietenii mei. Dar după ce a venit fiul Tău acesta,
care și-a cheltuit averea cu desfrânările. Tu ai ucis
pe fiul cel vâdețel cel gras. Totuși Tatăl nu l-a răstăcit
ci s-a spus cu blândă: „Frate nu ești torturat cu
Măe și toate ale Mele ale tale sunt. Se cuvenea ca tu
să petreci și să te bucuri căci frate e acesta al tău mu-
rise și a înviat pe sine și a fost regas”. Pentru poporul
neamurilor a fost erit vâdețelul cel gras și a fost varsat
sângele de preț despre care vorbește pe larg Pavel
către evrei. Iar David zice în Psalm: „Frate e nu m-a
răscumplat. Omul m-a răscumplat”. Hristos S-a
micșorat ca acela să crească; El a munit, ca acela să
trăiască; El a coborât în iad, ca acela să urce la ceruri.
Dar pentru Israel n-a fost o truda așa de mare. De aici
și invidia față de fratele mai tânăr, pentru că acesta,
după ce a risipit averea cu desfrânate și cadoși pri-
miește ne și haină și se bucura de răzgul de dinainte.

Apoi fragmentul care s-a născut într-o singură
noapte privește vremea de dinaintea venirii lui Hris-
tos – Care a fost „Lumina lumii”, <vreme> despre

care se spune: „Noaptea a trecut iar ziua s-a apro-
pat”. Iar <noaptea> într-o singură noapte a pierit
și totuși la vremea aceea a apus pentru el. Soare-
le trepăla și au pierdut căminul. Dar totuși
iar cetatea cea mare și preafrumoasă a Ninivei
pune Biserica în care se găsește o mulțime de
cei decât cele douăsprezece triburi ale lui Israel
care semnifică și cele douăsprezece capete de fr-
mă a lui Iuda.

Nu știu care-i dreapta și care-i stânga lor. Fie di-
re dreapta și stânga așa ca arată vâșta și gura
și așa a se înțelege că de mare este numărul celor
de altă vârstă, dacă atât de mare este <numărul> ce-
lor mici, fie, de bună seamă, pentru că orașul era
mare, iar „într-o casă mare, vasele nu sunt numai din
argint și din aur și din cer și din mătase și din
le foarte mare care nu știu mătase de poartă,
e bine și ce e rău care dreapta și care-i stânga
Dar și vite multe, căci mare este în Ninive nu-
mărul vitei și al oamnei tot fără de a că care se
alătură „dobitoacelor lipsite de minte” și li se ase-
mă.

Rom 13
12

Mat 4 2

Mt 4 20

Mc 6 43

Lc 9 7

13 6 3

2Tm 2
20

Ps 48, 2

Lc 4
20 10Lc 4
3 32

Evr 9 10

Ps 48 8

Lc 5
22 21Lc 8 2
9 5

NOTE

¹ În *Jonam* pare a fi scris către fișele lui 396. Ordinea celor trei prime comentarii menționate este probabilă la fel Y. M. Duval: *Introduction. Commentaire sur Jonas*, SC 323 p. 91, însă scrierile ele începuse în 393.

² Dintre acestea: *De vitiis in quibus dehorta*, o istorie a Bisericii împotriva ereticele și de excoarță, ca un posibil răspuns reproșurilor intelectuale necreștine. Sprijinându-se în bună parte pe *Historia bisericească* a lui Eusebiu de Cezareea, Ieronim scrie biografiile a 136 de scriitori creștini, de la Petru la sine însuși, citând demersurile plătite istoria Bisericii a sa și cea oarecare tradiție terare necreștine. *Apologia* este un răspuns la observațiile lui Iulianus privind cele două cărți împotriva lui Iovinianus, a tot la rândul lui a două cărți împotriva lui Iovinianus. Celelalte scrieri sunt teologice, dar mai adesea sunt scrise de acea perioadă, în bună parte îndreptate de interpretare, ca să poată fi considerate drept tratate teologice. Scrise pe teme teologice diverse, scrierile sunt adresate celor care vor fi avut nevoie de știința paritate, retras lângă Sfântul Mormânt.

³ Cartea profetului Iona.

⁴ Duhul Sfânt avem de a face cu un rol de cuvinte.

⁵ Cine sunt acești veci scriitori bisericești ironizați aici nu se prea știe. Y. M. Duval a completat dosarul mărturiilor păstrate asupra cărții lui Iona în spațiul iudaic, grecesc și latin, înaintea lui Ieronim precum și posteritatea comentariului lui Iona a acestuia din urmă în volumul *Le livre de Jonas dans la littérature chrétienne grecque et latine. Sources et influence du Commentaire sur Jonas de Saint Jérôme* Paris 1973. Pentru urmări vom relua în notele care

urmează o seamă din trimiterile făcute în acest volum, numit de aici înainte (Duval, *Jonas*).

⁶ Literal „pe care l-a rosut în mâna robului lui, Iona” (*quod locutus est in manu servi sui Ionae*).

⁷ Amath.

⁸ Eumologic: orașul lui Zeus.

⁹ Cartea lui *Totius* nu figura în canonic etraic, a cărui similitudine o urmă cu precizie Ieronim. Este de presupus că citat aici este după un mod grecesc (Y. M. Duval: *Commentaire sur Jonas*, SC 323 n. 35 p. 329).

¹⁰ Stilistica lui Ieronim poartă amprenta oratoriei.

¹¹ Este vorba aici despre o primă distincție între cele două sensuri ale interpretării istorice și alegorice.

¹² Iulian, *papa venerabilis*, o adresare la Iulian către un episcop în vremea lui Ieronim. Deu alături, acest *episcop* Chromatius, el va fi sprijinit pe Ieronim în vremea exilului său, inclusiv în anii de la Iulian. Ieronim episcop în anul lui 388 la Aquileea, vine în ajutorul lui Ieronim pe la vremea slabă a stărilor a scria cu secretari, cărora el în procedeu costisitor ține seama de volumul și ritul susținut al lucrului lui Ieronim.

¹³ Întreg demersul Ieronimian constă în a lăsa interpretarea pe la prin Iesus, dar aici Ieronim se arată precaut față de o asemenea alăturare. Vezi nota 16.

¹⁴ Ieronim va spune, ceva mai departe (I, 3a) că „prophetul este insuflă de Duhul Sfânt” [1] și apoi „când și a prin Duhul Sfânt”. Care încredința vestirea neamului [1] aici însă este numită persoana Fiului alături răpădă din perspectiva unității Treimii. Este bine de reținut că acest comentariu este scris după Sinodul de la Constantinopol din 381, la care Ieronim a luat parte. Sinodul care reconfirmase Crezul de la Niceea și învățătură spre *homoeousios*.

¹⁵ Ieronim stabilește dintru început paralela între Iesus și Iona de-a lungul comentariului Ieronim o va nuanța pe

măsura ce acesta se desfășoară, iar citatul din Mt 12, 4 accentuează ierarhia firească și astfel va porni potrivit o lectură în cheie mesianică a cărți acestui profet, așezând una dintre cale de „recuperare” creștină a Vechiului Testament.

¹⁶ Cuplurile antitetice enumerate aici conturează direcția în care Ieronim dezvoltă „racordarea” mesajului vechi-testamentar la învățătura creștină, constituind (încă) o legitimare a metodei exegetice care separă sensul literal – important, dar inferior –, mereu iudaic, de cel spiritual superior.

¹⁷ Diferențele dintre versiunea ebraică și textul Septuagintei aveau deja o istorie când Ieronim lucra la traducerea și la comentariul cărții lui Iona; acestea vor fi fost deja observate – mai cu seamă o dată cu răspândirea credinței creștine –, fiind realizate traduceri grecești mai apropiate de textul ebraic al vremii, între care și una foarte literală grea de citit. Mai trebuie adăugat între aceste diferențe că nu toate fragmentele grecești sunt în favoarea învățaturii creștine: un exemplu este Isaia 9,5. Aici, unde în textul ebraic avem cinci nume de încoronare a pruncului regelui, versiunea grecească dă unul singur, deschizând lista fragmentelor care nu au înlesnit lectura mesianică a Vechiului Testament. S-ar mai cuveni reaminti că versiunea ebraică cu care lucra Ieronim, precum și textul masoretic de astăzi, într-o seamă de pasaje, este mai recent decât Septuaginta. Lucru pe care Ieronim n-ar fi avut cum să-l știe (J. N. D. Kelly, *Jerome, His Life, Writings and Controversies*, New York 1975, p. 159).

¹⁸ *Tropologia* este termenul folosit cel mai frecvent de Ieronim din sena celor care desemnează tipurile de interpretare spirituală. Va reveni de trei ori în acest comentariu.

¹⁹ Această dublă etimologie (*Columba sive Dolens*) apare pentru Iona și în *Liber interpretationum hebraicorum nominum* (*Corpus Christianorum* 72, Series Latina

Turnhout p. 124 l. 10. Cf. Y.-M. Duval, „Commentaire”, *Commentaire sur Jonas*, SC 323, n. 5, p. 335). Ea va apărea de mai multe ori în lungul acestui comentariu.

²⁰ Este vorba despre botezarea Domnului, în Iordan, de către Ioan Botezătorul.

²¹ Apropierea *bun – frumos* nu este forțată: textul Septuagintei are aici *kalon*, care, față de ebraicul *rov* (= bun) trimite la frumusețe (Y.-M. Duval, *Commentaire, Commentaire sur Jonas*, SC 323, n. 11, p. 337).

²² Interpretarea nu este neapărat creștină: ea poate fi și în tradiția exegezei iudaice. Dădădăa într-în *Mekhilta* asupra Exod 11, 10a nu vrea să meargă în Niave, ci în *Cochem* („neader” aici asmenit) „sunt pe care să se convertescă” și nu vrea „să fie învinovățit Israel” (H. J. P. Bos, *Leberbuch Kommentar zum hebr. Testament und Talmud und Midrasch*, München, 1922-1928 I, p. 643. Cf. Duval, *Jonas*, p. 89).

²³ Cu rugăciunea.

²⁴ Pavel, înainte de convertirea de pe drumul Damascului, era o țesătură din aripa rigoșă a fariseilor. Așadar, de pachele dau seama despre metodele rabine de exegză a textelor biblice (cf. André Chouraqui, „Pavel – Un iudeu” în *Originele creștinismului*, trad. Gabriela Cărbulescu, Polirom, 2002).

²⁵ Iona, profetul trimis la celelalte neamuri (vezi nota următoare), fuge de la fața Domnului, făcând gestul lui Moise și al lui Pavel. Dar gândul nu este mereu la salvarea neamului, ci la salvarea lui Moise și a lui Pavel. Lectura lui Ieronim este una responsabilizantă: accentul în ce-l privește pe Iona, cade pe „răscumpărarea” iudeilor, nicidecum pe un refuz în sine al propovădii neamurilor. De unde alăturarea a călăuzilor lui Moise și ale lui Pavel. Ieronim se pazează aici în tradiția exegetică iudaică, pe care probabil o cunoștea fie prin Origen, fie din propriile studii ebraice. Rabbi Jonathan, care a trăit în preajma lui 140 î.Hr., spune că Iona a

fi git pentru a periculisuși în valuri, adăugând că e face aceasta „în felul Părinților și al Profetilor care s-au oferit <erfă> pentru Israel” (H. Strack-P. Billerbeck, *Kommen-tar zum neuen Testament aus Talmud und Midrasch*, München 1922-28 I p. 643 c. Duval, *Jonas* p. 90) precum Moise în episodul amintit aici de Ieronim.

Termenul latin *rationes* trad. ce grecescul *logia ethne* în near-urile. Aici desemnează neamurile nerădăcite ter-menul grecesc va desemna în continuare pe celalalt pe ce- încă necreștinat. Termenul nu este numai deosebit peiorativ, îl găsim neutralizat în Matei 25-32: „Vor fi adunați nea-murile (*ethne*) dinaintea Lui și se va separa unele de altele precum păstorul desparte oile de capre”. Apoi, lateral printr-o mecanică similară cu cea a latinelor *paganus* (pagan) a lui ge să desemneze ne creștinul prin excelență.

²⁹ Flavius Iosephus, *Antiquitates* Iudaeae I 6, 1 Cf. Y. M. Duval, *Commentaire sur Jonas* SC 323 p. 25.

³⁰ Este vorba despre schimbarea aspiratei dentale sur- de grecești în dentala surdă.

³¹ *Epistola* 37, 2.

³² Versetul Iona I, 9 citat aici va fi mai jos: „Evreu sunt și mă închin Domnului Dumnezeu în cerului”.

³³ *Leviatanul*.

³⁴ Povestea apare în *Metamorfozele* lui Ovidiu, Andromeda, fata regelui Etiopie, oțărta spre țărmul harei care pusă la rădă, este salvată de Perseu. Sarica de care se vor-bește aici este locul pregătirii, iar lanțurile sunt cele din care o eliberează eroul. (Ovidiu, *Metamorfoze* IV 665-752, trad. M. V. Petrescu, București, 1957).

³⁵ Interpretarea aceasta se găsește și în tradiția comen-tatorilor rabe, plătrea în avans a călătoriei și marșul la încărcatură, corabiei sunt legate de graba profetului (Pirke Raba Eliezer, O tradus în engleza de G. Friedlander, Lon-dra, 1916, p. 66-67 și *Midrasch sur Jonas*, editat de A. Jellinek în 1853 și tradus în germană de A. Wünsche în

Aus Israels Lehrhallen, II, Leipzig, 1907, p. 39 sqq. Cf. Y. M. Duval, *Le livre de Jonas dans la littérature Chréti-enne grecque et latine*, Paris, 1973, n. 1, p. 69 și n. 158 p. 100) Vezi și Duval, *Jonas*, 81.

³⁶ Între varianța fidelă textului ebraic și varianța răsucă-ă la Septuaginta există o diferență în ceea ce priveș e de- scrierile năului: *naulum* eius față de *naulum suum*. Am a cer- să remarcăm această diferență și să vizibilă, ce i drept în- în ha romanul prin pronumele reflexiv și din varianța LXX.

În edițiile vugare, înțelesul termenului *logia* (gata- și precăpionul biblic al lui Ieronim, sau mai târziu, colecția canonică în limba latină a cărților biblice, bazată pe cano- nica lui Ieronim) devenită Biblia oficială a Bisericii Apuse- este de dată recentă. Prima imagine edito-ăgată din naționalul lui Ieronim în care sprofetului Iona înțelegem- e înțelesul său răsucă în raport cu Biblia în parț e- apusene ale Creștinătății.

Traducerea lui Ieronim din ebraica pare a accentua- a călătoriei și a se ase-ăa el coboară în corabie) și mai de jos textul Septuagintei. Nota ediției *Sources Chrétiennes* ca spune că este tot și vorba despre același lu- tru, diferențind doar felul în care fiecare dintre cele două- botebra și grădă spune *urcăm* în barca, c-ă- a de pe debarcadere corabiei. (Y. M. Duval, *Com- mentaire sur Jonas* SC 323, n. 9, p. 346).

Ieronim sugerează paralela între somnul lui Iona în- raie (vezi mai jos I 5) și cel al lui Iisus în barcă în- ru spre pământul iadului (Mt 8 23-26) episoade în care furtuna îi amenință pe călători care însoțesc, pe- și pe Iona și pe Iisus. Temele acestei apropieri stă nu- atât în asemănarea „scenelor”, cât în faptul că Iisus venit- trui a salva mai înainte de toate poporul Său și mântu- e prin calvarul Crucii pe cei pe care îi lasă deoparte

⁵³ Lit. *mă tem (timeo)*. Ieronim însuși va apropia cele două sensuri în al treilea paragraf al comentariului acestui verset (*timor pro cultu possit intelligi*). Teamă lui Iona din versetul acesta nu este spaimă: el mărturisește că are *fruct* de Dumnezeu.

⁵⁴ Ieronim trimite aici către cele patru elementele (și elementa gr. *stoicheia*, vezi Aristotel, *Metafizica*, 985b trad. Andrei Cornea, Humanitas, 2001, p. 58) filosofiei grecești, ale căror „combinări” epuizează lumea.

⁵⁵ Trimitere la Înviere: „cu moartea pe moarte călcând”.

⁵⁶ Termenul „taină” este folosit aici cu înțelesul de „ierofania” (a lui Iona).

⁵⁷ La un contemporan mai bătrân al lui Ieronim, al cărui *Comentariu la Iona* nu pare să fi fost citit de Ieronim, mai precis la Zenon din Verona, avem o cu totul altă interpretare a și altor evenimente: corabia este „astfel chipul Sinagogii” (carnachi) într-o pează corpul sacerdotilor, cer din mănăstiri „scribi și farisei” aruncarea vaseilor – respingerea Profeților și a Șefilor din Sinagogă, vântul cel mare – căpeteniile ale căror oști au marșat Ierusalimul și au imprastrat poporul Israelului. Chiar dacă este puțin probabil că Ieronim să fi citit comentariul lui Zenon poate fi pasat într-o „noapte reperatoare” probabil grecească putând explica o „veche teologie occidentală” de limbă greacă sau latină – care va fi cu totul eclipsată de operele lui Ambrozie și Augustin” (Y.-M. Duval, „Les sources grecques de l'exegese de Jonas chez Zenon de Verone” in *Vigiliae Christianae*, 20 (1966) pp. 98-115).

⁵⁸ Clement Alexandrinul îi alătură și el acestui episod pe Danie și pe cei trei copii aruncați în foc precum și pe Iov, spunând: „Adevăratul gnostic binecuvântează când este încercat precum cinstitul Iov, la fel ca Iona, se va ruga dacă va fi înghițit de o fiară, iar credința lui îl va aduce să vorbească propovăduind Nativitenilor” (*Stromate* II 20, 103-104, ed. C. Mondésert, SC 38, p. 114). Alături

de estora, Iona nu mai apare ca imagine a omului păcătos, ci a dreptului persecutat sau supus încercărilor, și care nu și pierde credința (Cf. Duval, *Jonas*, p. 186).

⁵⁹ Apropierea dintre adânc și iad nu este sprijinită numai narativ: între suferințele lui Iona și coborârea la iad de înaintea Învierii, ea are și rădăcini în iudaismul mesianic. Ieremie Rabin Eliezer: O traducere în engleză de C. Fricland, *Journal of Jewish Studies*, 916, p. 101. Iona ată dă gura chinată ca a omului în care trebuie să fie înghițit de Leviatan. Duval, p. 187. Ieronim răspunde Iona: iar acestuia îi spune: „Pentru tine am pus ca să vezi unde sălaşă-estii. Îți voi lega o tunie de iad, o să te arzi și o să te uci pentru sărbătoarea Dreptilor” (= Judecata de apoi). Cf. și Duval, *Jonas*, p. 10.

Sunt numite aici profețiile „de sens ogîsm” (premise narative) gr. *he prote protasie* (premise minora) gr. *he di stera* (tăvăla și concluzia) gr. *simperasma* (cf. A. Dumitriu, *Istoria logicii*, ed. Tehnică, 1993, vol. I, p. 220 vol. II, p. 10).

Ceea ce încerca Ieronim să exprime prin acești termeni și prin restul frazei este apodictic: „de neîntrebându-l”.

În textul original, apare ne urgent, lit. „să nu apese” și fântânii se referă, de fapt, la capacul care o acoperă.

⁶² În original este termenul *cataracta*, lit. „cascadă”.

⁶³ Este vorba de origeniști.

⁶⁴ Scenurile cele mai semnificative ale lui Origen, atât din influența generală asupra opere lui Ieronim cât și particular pentru textul prezentat aici – *Comentariul la Iona* și fragmentul din *Comentariul la Matei* care îl privește pe Iona –, sunt considerate deocamdată pierdute. Prin mențiunile răsfățate în corpul lui Origenian în *De oratione* 13, 3 (ed. P. Koetschau, GCS 3, pp. 325-7), Origen vorbește, imitând la Iona, despre cei care nu s-au supus „moartei” și care au și fost înghițiți în vreun fel de moarte pe care pocăința va salva mai apoi din moarte, pentru că ei au pierdut nădejdea în mântuire, iar aceluia care cade pe

o anume spiritualizare a parcursului lui Iona, moartea fiind aici una spirituală și nu una naturală (Duval, *Jonas*, p. 193). În *Commentarium series in Mat.*, 136 (ed. Klostermann, GCS 58, p. 28) Origen apropie ruga lui Iona de ruga de pe Cruce – mai mare decât prima, în ordinea mării a faptelor despre care este vorba și pentru desupunerea Profetului –, pentru că, în restinșie, n-au încetat să se roage lui Dumnezeu (Cf. Duval, *Jonas*, p. 203).

Pri acestor, sdd in *Adversus haereses* 3, 20 (SC 34, pp. 338-340) Ieronim a Lyonsului plasează pe Iona ca te menedea între Adam și Hristos, ca Adam Iona a ne socotit ca vialul Domnului pentru aceasta, ar a dor au lost inghiti de moarte dar mai înainte de a-verea lui Hristos drept semnal al acesteia și în ora spre ea Iona a lost eliberat de chit, adică de moarte (Duval, *Jonas*, p. 143).

⁶⁶ Ieronim este, în text, mai concret: termenii anitezei sunt *praepositi* și *praepositi* și *praepositi* (i.e. "tare rea-impresur")

⁶⁷ Lat. *cultus piecius* desemnând ca expresie tehnică a retoricii, un stil neîngrijit de vorbire – nivelul limbii de piață.

⁶⁸ Literală și spirituală.

⁶⁹ Ieronim nu insistă aici asupra iertării acestor pagani iertare care trimite către primirea neamurilor în Biserica Creștină. Iar teia lui Clement al Romei, îndet creatinat spu e in Epistola catre Corinteni 1, 7) că Iona vestește năvier lor pie rea or însă acesta se pocăiesc și Dumnezeu se lasă înduplecat de rugăciunile lor, deși Lui li erau străini. Iustin Martirul, în *Dialogul său cu evreul Trifon* 107, 2, propune o paralelă între zidul Ierusalimului și zidurile Ninivei, spunându-i Iisus „v-a îndemnat să vă pocăiți din lucrul vostru rău, măcar după Învierea Lui dinire morți și să jeliți dinaintea lui Dumnezeu ca niniviteni ca să nu va fie uitate și năruite neamul și orașul precum ale lor (cf. Duval, *Jonas*, p. 123).

⁷⁰ Accentul cade asupra faptelor într-o *Misna* din liturgica iudaică, se spune „Frații mei, nu se spune despre niniviteni că Dumnezeu le-a văzut sacul și postul, ci că Dumnezeu le-a văzut faptele pentru că s-au convertit din purtarea lor cea rea” (*Mischna, Taanith* 2, 1, ed. H. Dandy, Oxford, 1933, p. 195). Este semnificativă aici interpretarea lui Pseudo-Filon, care spune că, peste toate, profeția lui Iona s-a împlinit: se vor fi năruit moravurile Ninivei, iar nu zidurile ei (cf. B. Schwiebert, *Philon's Judaet opera omnia Bibliotheca sacra Patrum Ecclesiae Graecorum*, pars 1, 3, Leipzig 1830, vol. 2, p. 377-407-448. Cf. Duval, *Jonas*, p. 81).

⁷¹ Chiar teia Ieronim și este foarte probabil ca acesta să știut (Duval, *Jonas*, p. 158) chiar dacă nu a folosit această interpretare aici. Termenul stăruie că în acest verset, râul, pe care Dumnezeu nu l-a mai făcut pentru a oia năruite se este pedapsa pe care Dumnezeu o dărase pe drept acestora și nu o via pentru care Dumnezeu se face vinova și pe care se pocăiește. *Adversus Marcionem*, II, 24, 4. Cf. Duval, *Jonas*, p. 160).

⁷² În original, *aspirator et miserator*. Acest tip de remanță este specific limbii ebraice în care structura sintactică repetitivă sau figura etimologică și pliesc lipsa abilității metrice și bunaoara a năruite din pricina faptelor că vocalele nu sunt notate.

⁷³ Este vorba de acel Canterius, arăntul mai sus, pe care Ieronim îl ironizează.

⁷⁴ Ieronim propune aici interpretarea hristologică a versetului fără să se oprească asupra supărării lui Iona. Acest mod este de altfel arăntul explicat Duval, *Jonas*, p. 158. Sf. Vasile cel Mare vorbește despre bunațatea Domnului față de creaturile Sale (Or. 12, PG 85, 157 C și 160 C-D, Cf. Duval, *Jonas*, n. 54, p. 601), iar Teodoret al Cyrului în finalul comentariului său la Iona, îndeamnă spre cinșirea lui Dumnezeu, Care, din iubire pentru cei păcătoși,

nu şovăie să-i întinseze pe cei drepti (In Ionam, PG 81
1740 C-D, Cf Duval, *Jonas*, n. 54, p. 601)

IERONIM TRADUCĂTOR ŞI COMENTATOR AL SCRIPTURII

În ultimul pătrar al secolului al IV-lea, un tânăr format la şcoala încă viguroasă a Antichităţii clasice a luat Biblia în mână şi, surprins de lucrurile mari pe care le puse în vorbă dintre cele mai simple, s-a grăbit să o închidă de la înălţimea deprinderilor sale literare. Căci nu a fost mica perplexitate tânărului Ieronim în faţa unui text obscur ce povesteşte faptele de reţegăst în isna grecilor sau a romailor într-o limbă perită de orice preţ pe ştiinţa şi departe de discursul filosofic al vremii.

Lucru semnificativ pentru cel care – Sfânt în Biserică a romailor – Ferecătul rădăcinilor ei – va începe de aici un parcurs ascendent, de-a lungul unei străzi de veci pentru un amplu deversare care oglădeşte invers gestul de înţelegere de la închiderea Bibliei. Opera lui Ieronim devine de un prizor vast numărand traducerea Scripturii în latină – atât din greacă anume Noul Testament şi Septuaginta (psalteria „română” şi psalteria galică) – cât şi din ebraică Vechiul Testament – menţiuni la aceasta – la *Eclesiast*, la *Profeţi*, la *Evangelia după Matei*, la epistolele pauline către *Galateni*, *Efesenii*, *Tit*, *Filemon* –, dar şi traduceri din comentarii greceşti la Scriptura ale lui Origen – la *Profeţi*, *Ieremia*, *Iezechiel* şi *Isaia*, la *Evangelia după*

Luca, la *Cântarea cântărilor*. Sena continuă cu scrieri din „domeniul” conexe Scripturii: un glosar de nume vetero-testamentare, cartea *Quaestiones in Genesim*, traducerea scrierii despre ocun și rane etraice a lui Eusebiu, a cărți despre Duhul Sfânt a lui Domn cel Ort. Pe lângă acestea o seamă de lucrări ce privesc istoria Bisericii: *De vins illi sinibus*, *Dialog* cu un lucertan, *Vegete pustulilor* Pammis, Hiron și Malchus precum și cărți apologetice pe rând împotriva lui Helvidus, Iovinianus, Vigilantius Ioana a Ierusalimului, Rufi.

Cum se face ca un tatăl foarte cresnat deprimat cu rădărea studiului cu multa școală de carte nu este deschis către Scriptura? Întrebare legitimă de vreme ce Ieronim nu a fost singurul care a trecut prin o astfel de experiență același lucru îl va trăi mai târziu și Augustin.²

Dar să privim mai deaproape Eusebius Hieronymus s-a născut în anul arabi 347 la Stridon în Dacia, lângă Aquileia, a grăia oricând a lăsat în urmă o familie creștină destul de istărită. După studiile primjitoare de acasă pornește căsăul firesc al tinarului cu vadele inclinat către carierești. Pînă 360 pleacă să școlă pregătirea urmând etapele învățământului clasic tot la Aquileia, deși era un important centru de învățământ al vremii și mai aproape de casă, ci la Roma. Aici va studia sub îndrumarea lui Domn Aelius important profesor din aceea vreme. Se pare că programul studiilor acestuia privea, fără excepție autori antici, în centrul cărora se afla poetul prin excelență, Vergilius, cu aceeași funcție în „canonul” învățământului pe care o va fi avut Homer în

ajul grecesc. Celelalte autori predilecți erau Terențiu, Salustius și mai cu seamă Cicero, cu greutate de orator, filosof și teoretician în retorică și stilistică. Mai din confruntarea cu Rufin, ca au fost studiat Plautus, Lucretius, Persius și Lucan, iar în scrierile lui Ieronim se pot înalini ecoun sau împrumuturi din Ovidiu, Marțial, Quintilian, Seneca, în afara celor de a aminti, totuși va fi păstrat formativ o amprentă puternică a lecăilor lui Domn, ce îl găsim mai târziu folosind definițiile gramaticale ale acestuia. Insa modelele acestea nu au fost mai cu seamă Cicero și Vergiliu, precum așa nu a deprimat o deplin în școala lui Domn urmînd să aprofundeze studiile la miocul anilor 70 în Antiohia și Sina.³

La celalalt capăt se cuvine cerceta care erau tradițiile latine ale Scripturii. Or, acestea erau de bună camă parțiale locale și sensibile într-o limbă foarte populară, prea de obscură, e unui text sacru tradus în scurtitate de vire de stradă, a de a rămâne cel mai mult al textului primar. Apoi, în ba lată creștină se afla în formare, extindere Scripturii au circulat multă vreme în varianta grecească la Roma, unde până în secolul al III-lea autori creștini occidentali scriau în grecește (Clement, Hermas, Ipolita Roma, Inneu Lyon), astfel că între epistolele Apostolului Pavel și comele opere creștine latinești, care nu sunt traduse în se scurg o sută cincizeci de ani.

Din capul locului era greu de armonizat riguroasă viață literară (cu stilistica și gramatica ei, care aveau măsura perfecției a sfârșitului Antichității) cu viațatunile cele noi, sensibile mai cu seamă într-o limbă elucrată. În tensiunea dintre acești doi termeni se va

dezvolta înțelegerea Scripturii la Ieronim atât prin respingerea culturii clasice drept incongruentă cu noua învațătura, cât și prin pastrarea de pildă a instrumentarului ei, de bună seamă fostor, atât prin îmbinarea noului nivel literar al tălnei creștine, cât și prin pastrarea unui nivel popular.

Ieronim, fără a pierde vreodată din vedere locul literaturii antice față de învațătura cea nouă, întocmai celorlalți Părinți din vremea sa grec sau latin, fie că e vorba despre Vasile Grigorie din Nanzianz, Ambrozio sau Augustin, rămâne un intelectual care participă la tradiția antică. Dincolo de a observa incompatibilitatea dintre creștinism și cultura antică privita ca un tot, el este și a baga de seamă că, admitând chiar această incompatibilitate, intelectul creștin va găsi totuși ceva bun pe care să îl poată absorbi cu folos în propria cultură, făcând-o cu prudență și cu un sens religios luminaț pentru a separa graul de neghina (1). Aceasta era începând din a doua jumătate a secolului al II-lea soluția pe care o propunea față de școala creștină din Alexandria prin Clement și Origen. Tertulian, în ciuda antransigenței sale de principiu, ajunge și el la ea (2). Este semnificativ că edictului lui Iulian Apostatul, care interzicea creștinilor însușirea literaturii grecești, i a urmat imediat ca efect compunerea unui manual de gramatică „de tip creștin” și textele de comentat, rescrise după Biblie în stilistica antică „Pe Mateu în hexametri epici, cărțile istorice în versuri tragice, Evanghelia și Faptele Apostolilor în dialoguri de stil platonician”.

Mai târziu, convingându-se de importanța Scripturii, nu consta în forma ei literară, Ieronim va adopta

limba latină creștină a vremii, cu o puternică coloratură ebraică. Limba pe care o respinsese în tinerețe ca fiind barbară³, dar pe care o va ridica la nivelul de mai arziu al frumuseții ei, încercând să dea revizuire pe care o face traduceri Scripturii un caracter literar atent chiar de stilul sau personal, care era mai degrabă retoric, exersat la școala lui Donatus Aelius.

Nedumerirea de la început avea să se convertească într-o exegeza minuțioasă la toate nivelurile înțelegerii. Ieronim răspundea episcopilor cu multă atenție, oricărui contemporan care i cerea ajutorul pentru a-și limpezi locuri obscure din învățătura creștină, de obicei din Scriptură. Corespondenții lui găseau în el un interlocutor pe măsura, între ei un papă (Damasus), episcopi, scriitori (Augustin, Chrotafix din Aquileea, Heliodorus din Altinum), femei din aristocrația romană creștină (Marcela, Paula, fiica ei Eusebia) sau oameni de rând⁴. Epistolele lui Ieronim se transformă pe temele lor mai cu seamă biblice, propuse de cel care le solicita, în adevărate tratate.

În 373, Ieronim părăsește Italia pornind spre Africa, de unde nu se va întoarce până la Conciliul din Niceea de la Roma. Cânta o soluție de viață într-o Hys și va fi îndrumat, se pare, de un bătrân pustnic Iulianus⁵, a cărui viață o va descrie mai târziu, să călătorească în apropiere deșertul Chalcis era deja cunoscut de monahi, care formau o „colonie” de asceți, sub îndrumarea lui Teodosie – probabil, fondatorului mănăstirii din Rhossos, amintit de Teodoret. Lăsa se călătorește Ieronim asumându-și asceza, trăind într-o chilie îmbrăcat în strale de sac, după regula lor. Rămâne în Chalcis timp de doi ani și este de

presupun ca aici își va fi petrecut, o altă greacă și va fi de prins ebraica.²

Înainte să plece, către 379, la Constantinopol, Paulinus i înrotonțește preotul Ieronim a primit preoția condiționat: a cerut să nu fie obligat să dețină nici o funcție ecleziastică, cel mai probabil pentru a nu se îndepărta – administrativ – de studiu.

Mai înainte să-l întâlnească la Constantinopol pe Grigorie din Nazanz, al cărui discipol en azias va deveni Ieronim a studiat cuiva al pe lângă Apolinariene din Laodiceea în Antiohia. Rămân în apropierea lui Grigorie până când acesta contestat de episcopatul său se retrage la Nazanz. Era vremea Sinodului al II-lea, organizat la Constantinopol de împăratul Teodosie Al II-lea la Constantinopol. El va fi un deplin pe Origen pe Grigore din Nazanz. La Origen el va fi atras de trăsăturile marea erudit, bogăția și originalitatea gândirii, interpretarea mistica și elocința discursului.³ În Antiohia, tradusese deja în latină. *Omnia de reheretia* a lui Origen iar apoi i va traduce *Omnia de lezechiei* și la Isata precum și *Chronica* lui Eusebiu.

Părăsind Orientul, Ieronim se va îndrepta spre Sinodul ținut la Roma în 382 însoțit de Paulinus și de Epifanie. În vârstă de 35 de ani, cu formația pe care și o așusese se afla mult deasupra celor din jurul lui cel puțin prin cunoașterea limbii ebraice – lucru excepțional în Occident. Își va așeza întoarcerea la Roma sub semnul a două îndatoriri: slujirea papei Damasus și îndrumarea unui foarte ascetic cerc spiritual din mediul aristocrației romane. La îndemnul lui Damasus, pornește primul proiect scriptural – revizuirea

după greacă a versurilor în limba latină a Noului Testament, împlinit cam în trei ani.

Moartea papei Damasus stârnește o furtună în sânul Bisericii Rome. La capătul căreia Ieronim este exilat și pleacă în august 385 către Orient – se va stabili la Bethleem – pentru a nu se mai împiedeca de ceea ce a lăsat ca aceasta să însemne întreruperea legăturilor cu cetatea latină. Bunăoară, cu mai tânărul Augustin, celălalt mare latin al vremii, a început un schimb epistolar care 395 corespunde și ce se va sfârși pe sfârșitul de secol. Probabil s-au aflat amândoi la Roma între anii 383-384. Insa Augustin tânăr fiind era pe alocuri mai puțin dezașagat, urmând creștinismul iar Ieronim era priș în îndatorire față de papa și în pasivitatea cercului de furtună pe care dintre care unele îl vor urma în Orient –, astfel că nu s-au întâlnit.⁴

Cu mai bătrânul Ambrozio lucrurile au stat o vreme bine în sfârșitul epistola (15-4) scrisă la deșertul din Chalcedon pe Ambrozio sta pe alocuri toxicat alături de papa Damasus iar în jurul lui 380 se sfârșea aceasta ca episcop de Mediolanum dreptul său împotriva aranjamentului armat ca în 383 să se entuziasmeze de sereniile acestuia despre fecunditate. Apoi, probabil, pentru că i-l loc să susțină cum ar fi așteptat. Ambrozio aproba îndepărtarea lui Ieronim de la Roma, tonul se schimbă și oscilează între răceală distantă și adversitate fațășă.⁵

În 386 Ieronim însoțit de Paula – din cercul aristocrat de la Roma în oștenitoarea marii familii Aemilia – mână a la Eastochium – sosește a Ierusalim urmând să se stabilească a Bethleem în aceea

La Bethleem vor încheia, susținuți de averea Paulei o mănăstire pe care o va păstori Ieronim însuși și o mănăstire de maici sub conducerea Paulei, iar mai târziu, a lui Eustochium. Pe lângă acestea, o biserică pentru ambele comunități și un lăcaș pentru numeroși pelerini ce veneau la locurile sfinte.

În toamna an. 386 se afla în Bethleem. Lucraza repede dictând din pricina vederii slăbite. Din această perioadă datează traducerea cărții lui Didiu cel Orb despre Duhul Sfânt începută la Roma pentru papa Damasus. Pe Didimius îl va fi cercetat cu zel de discipol în privința necărilor lor scripturale. La Alexandria unde a călătorit imediat după sosirea în Iudeea Rabinul e aici vreme de o luna și i va cere acestuia două comentarii la cărțile profetilor Osea și Zaharia pe care Didimius le va scrie și pe care Ieronim se va sprijini mai cu seamă când va scrie propriul comentariu la Zaharia.¹

Va lua parte de asemenea la ceea ce s-a numit controverse ongeniste împotriva lui Rufin, ongenistul prin excelență, care a tradus *Peri archon* a lui Origen, expurgând textul de ce părea a fi eretic sau dubios. Ieronim, îndemnat de Pammachius, va face o contra-traducere, tâlmăcind întocmai chiar acele pasaje problematice. Primul încearcă cu grijă să repună în circulație ceea ce era bun în gândirea lui Origen, celălalt înțelege să facă același lucru fără a se feri de examenul complet al adevărului.

Ieronim odinioară ucenic al lui Origen va fi întâlnit de a o nguroasă ortodoxie nicidecum alăturată unei puternice admirații pentru Origen, nu numai la Gngone din Nazianz, dar și la Gngone de Nyssa, pe care

o a putut frecventa la Corintianii opor. Astfel că deși implicat total în disputa contra ongeniștilor, el pledează împotriva condamnării în bloc a scrierilor lui Origen, socotind că trebuie ales cu mare atenție ce se învedește a fi bun și respins ce este rău în ele.² Mai cu seamă a distins între opera exegetică ongeniană formativă pentru Ieronim însuși și opera lui teologică care conține invașiunile care au provocat atâta suspiciune.

La Bethleem va începe în 391 traducerea latină a Vechiului Testament direct din ebraică la care va lucra până în 404. Versiunea Ieronimiană a Vulgatei va deveni Biblia catolică prin excelență începând de la Conciliul contra reformist de la Treverio (secolul al XV-lea) aceasta va conține și fragmente traduse după versiunea greacă, care nu figurează în textul ebraic.

Se va savârși din viață în 419 sau în 420 iar trupul va fi înmormântat lângă intrarea în peștera Nașterii din Bethleem de unde va fi mutat mai târziu.

În prologul traducerii psalmilor lui Origen la Ieremia și Iezechiel Ieronim clasifică scrierile exegetice ale lui Origen astfel „a) scoli (at excerpta) scurte explicații, b) ale ale unor pasaje mai dificile b) comentarii (at volumina, gr. tomei) comentarii ample sistematice la întregi cărți din Scriptură c) on. li (lat. *nominae* sau *tractatus*) adică predici pe marginea textelor biblice.”³

Textul prezentat în acest volum este comentariul lui Ieronim la *Cartea lui Iona*. Se pare că este ușor de datat în cadrul operei lui Ieronim, mențunerea

din introducere permițând plasarea lui în toamna anului 396²⁰, la zece ani de la sosirea în Betleem. Lucra deja de cinci ani la traducerea Vechiului Testament din ebraică și comentase de-a profeți Mihea, Nahum, Avacum, Sofonie și Agheu.

De ce a hotărât Ieronim să revizuiască Noul Testament din greacă și mai târziu să traduca Vechiul Testament direct din ebraică? De ce ar retraduce cineva Scriptura, când ea are deja o traducere curentă, care beneficiază și de o tradiție conștientă și purgată? Pentru că, a rădoare, varianta în circulație nu este corectă. Iar tradiția comentatorilor este ceea ce privește sensul literal al Scripturii – în pofida frământărilor interpretative, alegorice – nu are de a face cu Scriptura, dacă textul folosit este infidel originalului²¹.

În Occident, unde limba comună era latina, o bucată de vreme s-a continuat să se citească textul biblic în greacă, și abia după două secole a început transpunerea învașată „cele noi în latina”²². Or creștinii – născuți sau converși – din spațiul de limbă greacă aveau parte de un corp textual bine stabilit, întrucât cu o ampă tradiție textuală Septuaginta, traducerea grecească a Vechiului Testament începută în Alexandria, în secolul al III-lea î.Hr., pentru evreii din diaspora, care nu mai cunoșteau bine ebraica, suscitase de-a o tradiție de comentarii în limba greacă curentă, care se întindea pe câteva secole, atât în spațiul iudaic, cât și în cel creștin.

Primele versiuni latine ale Scripturii, mult mai târzii, nu sunt realizate după Septuaginta, ci după o versiune dintr-o tradiție nealexandrină a textului grecesc, mai exact, ele sunt apropiate de textul păstrat într-o

adecvată sînaxa de limbă greacă, anume în Antiohia în secolul al IV-lea²³. Aceste versiuni erau locale – și aveau să dezvolte fidelități locale, care vor rezista încă o vreme la o a traducere – altele, parțial, erau tradăcinate, ceea ce în medii simple și adresate vulgarului, vechile versiuni latine utilizau mai cu seamă limba de tota zi-lele – *sermo quondianus*²⁴.

Iar în astfel de contexte și a început Ieronim revizuirea textului Noului Testament după textul grec la Roma în 382, la îndemnul pape Damasus, lucru pe care îl va încheia în 385. Dar s-a așezat să scrie și să scribase și să aia să înceapă în 391 traducerea Vechiului Testament din ebraică.

Încep din vremea sînaxelor din deșertu, Cnares le scrie – vaia limba ebraică, socotea dinpreună cu năpă de tre creștinii timpului său, ca toate limbile coinoara din ebraică – limba de dinainte de Babel²⁵. În timp studiind as duu și cercetându-i direct pe vaiașii iudei din vremea sa și a perfecționat cu o așere ei, iar lucrul acesta a pregătit în gândirea lui Ieronim privitoare la diferențele între versiunea ebraică a epistolii și Septuaginta – prevalența ca așului iudeu de vreme ce Vechiul Testament a fost scris în ebraică, iar iudeii este firesc să se întorcă către e pentru stabilirea canonului, iar în situațiile neclare, să urmezi învățătura lor²⁶. N-ar fi avut cum să știe ca textul ebraic din secolul IV, ca și cel masoretic de astăzi – stabilit de-a lungul ca orva secole în interiorul tradiției iudaice – este de înțelepți masoreți, abia în secolul al X-lea î.Hr. este într-o seama de pasăe mai recent, decât Septuaginta – versiunea greacă din secolul al III-lea î.Hr.²⁷ Ieronim însă dorea din capul locului să acorde

creștinilor un text corect, aflat dinco de orice suspiciune.

Înaintea sa Origen adunase în Hexapla, pe coloane alăurate, diferitele variante grecești ale Vechiului Testament care circulau în vremea lui printre iudei din lumea greacă²⁸, alăturându-le textul Septuagintei și o coloană cu textul ebraic, probabil o transcriere a acestuia în alfabetul grecesc²⁹. Or iudeii se reproșau creștinilor că versiunea pe care o folosesc este neconformă cu originalul: exemplul clasic este Isai 7:14 în Septuaginta se afla menționarea rășterii dintr-o fecioară (*parthénos*) care nu se regăsește nici în versiunea ebraică și nici în alte câteva versiuni grecești, în care se înalță cuvântul *neanis* „fără tăria”. Ieronim va traduce aici *fecioara* (*virgo*). Se cauta punerea corectă a problemei, nonconcordanței – astfel de divergențe nu puteau fi simple greșeli de copiere – între Septuaginta și celelalte versiuni grecești care circulau printre iudei, în ceea ce privește variantele din mai sus scrise în Septuaginta. Origen a optat pentru cele care corespundeau cu varianta ebraică. Deși în fluența revizuirilor lui Origen a fost puternic textul Septuaginte, a fost și a rămas până în zilele noastre singurul text veterotestamentar oficial al bisericilor de limbă greacă.

Ieronim, la curent cu lucrarea lui Origen, dar în confuzia datorată fie exemplarelor latine, fie chiar a variantei grecești, a pornit a restabili lectura textului hexaplar, cu îndcași și se rine dactice care precizau raporturile dintre versiunea greacă și cea ebraică³⁰. Și așa va trata și textul Profetului Iona, comentariul conține, ca punct de plecare, fiecare verset al *Cărții lui*

Iona, în două variante latine, mai întâi traducerea din ebraică, urmată imediat de traducerea după Septuaginta. Versiunea lui Ieronim după textul ebraic a întâmpinat desule rezistențe în Occident, atât la nivel local, unde se păstra cu încredință varianta veche, cât și în mediile intelectuale cele mai înalte, urmând a fi oficial recunoscută în Biserica Romană abia în secolul al XVI-lea. Când Ieronim și-a publicat traducerea ebraică Augustin, buimăc, le-a întâmpnat cu rila călugărilor el nu era filolog, ci înainte de toate om al Bisericii, cum să nu fi pregătit înainte de a admite autoritatea unei versiuni noi, care contrazicea în așteptare venerabilul text al Septuaginte, pe care se încredințase de la origini, de la Noul Testament, întreaga tradiție creștină, toată președea Liturghia și dezvoltarea liturgicală a Bisericii universale³¹. Mai târziu va accepta revizuirea lui Ieronim și a Roma ea *Viigata*, cu gândul că nu trebuie lăsată bogăția revelației înăuntrul ei, o dăruire fără a se substitui pe cea a Septuaginte, pe care Augustin o considera inspirată, cum făcuse deja iudaismul alexandrin³².

Comentând textul Scripturii Ieronim folosește metodele comentatorilor greci: Origen, Eusebiu din Cezareea, Didim. Utilizează pe larg teona numelor și procedeele etimologice, iar când întâlnește diferențe stabile între textul grece și cel ebraic, aplică ambelor variante interpretări alegorice separate. După Ieronim, comentatorul trebuie să fie, din capul locului, un „legator de informații”, adunând pentru cititor ceea ce s-a spus înainte de el despre subiect³³. Pentru o astfel de transparență va și traduce omiliile lui Origen la *Evangelia lui Luca*, după ce Ambrozio și-a publicat

propriul comentariu la Luca, fără să-și menționeze sursa.

Textul comentat este studiat frază cu frază și cuvânt cu cuvânt. Sunt analizate, în felul acesta, deopotriva varianta ebraică și Septuaginta, fără să fie omis nimic ce ar putea cere o explicație fundamentală – istorică sau dogmatică – necesară pentru a-l lămuri pe cititorul curios, dar nu după ștator. Pentru maxima eficacitate, studiul se face punct cu punct – pentru a nu se pierde nimic din revelație, startând pentru epuizarea tuturor sensurilor posibile. Această metodă de exegeză se întindege mult mai departe folosind de literă decadentă și sine de referențiere la clasă – conștient de la Servas și de la Domac asupra lui Vergiliu vadău acces și mope același cato isar – interval explicației. Mai trebuie observat că această metodă cu totul artificială se opune tehnicii medievale numită *divisio*, „diviziune” (sau paritio – separare – care constă dintr-o variantă a nu aborda un text decât după o foarte lămpede degatare a armăturii compoziției. Acesta tehnică s-a dezvoltat însă în secolele XII-XIII, adică atunci când cultura medievală începea să se bazeze pe gramatică și se supune dominației exclusive a dialecticii³⁶.

Ieronim, sprijinit pe o întreagă tradiție, distinge între sensul literal și cel spiritual al Scripturii. Simplitatea tere acestora este acționante de toate o inviație la a cerceta rina, adică o semnificație pe măsura înțelpturii lui Dumnezeu, mai mult obscuritatea ei trimite dincolo de suprafața ei la ceva înrudit care este în armonie cu restul Scripturii. Ongen întocmise deja în *Pen archon* (IV, 3) o listă a fragmentelor biblice care

sunt lipsite de sens sau pur și simplu, imposibil de asumat, dacă sunt luate în sensul literal.³⁸

În pen neoplatonism distincția între nivelul literal și nivelul spiritual este legată de distincția între planul sensibil – sarac – și cel inteligibil – superior și, mai cu seamă, real. Platon realizase și el o lectură alegorică a *Perateuhului* în cheie platoncă, iar Ongen lucrase curent cu ideea că în Scriptură există două niveluri de text: cel literal, accesibil tuturor, este fațada care acoperă sensul spiritual, ca al doreative³⁹ și este doar o imagine a revelației divine (o formă preluată de la *Pen archon*)⁴⁰.

Aceasta va fi cheia pentru lectura textelor veterotestamentare – spațiul creștin – istoria sacra anunță *Evangelia* și se desăvășește în Iisus. Și aceasta este directă acceptanță. Vechiului Testament al comentariul lui Ieronim la *Cartea lui Iona* – aventura lui Iona prefigurează alegoric parcursul lui Iisus până la ele ctului prechipule mortuarul refuzu de a merge în cetatea Nineve. Într-odă că refuzul de a lua „par ea copio” pentru a o da „carnor” (Mc. 15: 26) simbolul pe corabie de a începutul furtun, din *ona* I, 5 pe cel din Mc. 8, 24-25.

Ieronim n-a formulat în chip sistematic un set de reguli ale interpretării Scripturii⁴¹. Nu este de găsit în opera sa un echivalent al cărții a IV-a din *Pen archon* a lui Ongen. Vocabularul metodei lui Ieronim cuprinde pentru alegorie în ceea ce privește distincția între cele două planuri – literal și spiritual – aproape nediferențiate ca sens – *tropologia*, *anagoge*, *allegoria*, adjectivul *spiritalis*. Ca funcție ele apar într-un binom care se opune fie literale, fie istorice (iudaice) fie ce

lor corporale. În comentariu la Zaharia este explicit vorba despre binomul din a doua *Epistola către Corinteni* a Apostolului Pavel (2Cor. 3, 6): *Intera occidens spiritus vivificans*. Chiar dacă al doilea termen este valoric superior, la Ieronim, primul nu este numai decât peiorativ: istoria sacra bunăoară, este investită cu valoare de fundament, de la care pornind se poate accede la cele spirituale: istoria este baza lecturii spirituale.

Dan Barovici

NOTE

¹ Cronica (lui Eusebiu), *Praefatio*. Cf. F. Cavallera, „Saint Jérôme et la Bible”, în *Bulletin de Littérature Ecclésiastique* 22 (1921), p. 2-5 (Cavallera).

² *Confessio*, III, 5. Cf. Cavallera, p. 215.

³ J.N.D. Kelly, *Jerome, His Life, Writings and Controversies*, New York, 1975, p. 11-12 (Kelly, p. 11-12).

⁴ Kelly, p. 17. Deși grecii erau studiază secundar în școala romană, s-au format și puteze care susțin că Ieronim putea citi greacă bine înainte de a pleca pentru prima dată spre Orient, ar fi avut astfel înhib grecească scriitor de limbă greacă, nu numai creștin, dar și pagan, pe care a studiat pe larg după ce s-a stabilit în Orient. Cf. W.C. McDermott, „Saint Jerome and Pagan Greek Literature”, în *Vigiliae Christianae* 36 (1982), pp. 372-382.

⁵ C. Moreschini, Enrico Norelli, *Istoria letteratura cristiana vecchia grecești și latine* (ed. de H. Stănculescu și Uabneia Sauciu, Polirom 2001), pp. 349, 351 (Mor).

⁶ H.-J. Marrou, *Sfântul Augustin și sfârșitul culturii antice*, trad. de D. Storianovici și Lucia Wald, Humanitas, 1997, pp. 3-9, 321 (Marrou, Aug.).

⁷ Marrou, Aug., p. 324.

⁸ Kelly, p. 163.

⁹ Cavallera, p. 218.

¹⁰ F.A. Wright, „Introduction”, în *Jerome. Selected letters*, Loeb Classical Library 262, p. 12 (Wright).

¹¹ PG 82, 1388 cf. *Dictionnaire de Spiritualité*, Beauchesne, Paris, 1973, p. 902 (DS).

¹² *Ibidem*.

¹³ Cavallera, p. 265.

¹⁴ Kelly, p. 217.

¹⁵ Kelly, p. 144.

¹⁶ Yves-Marie Duval, „Introduction”, în *Jérôme. Commentaire sur Jonas*, *Sources Chrétiennes* 323, p. 17 (Duval, Jonas).

¹⁷ P. Lardet, „Introduction”, în *Saint Jérôme, Apologie contre Rufin*, în *Sources Chrétiennes* 303, p. 24.

¹⁸ Kelly, p. 213.

¹⁹ Mor., p. 301.

²⁰ Duval, Jonas, p. 12.

²¹ Cf. Cavallera, p. 279.

²² Mor., p. 350.

²³ Mor., p. 351.

²⁴ Mor., p. 353.

²⁵ Kelly, p. 154.

²⁶ Cavallera, p. 219.

²⁷ Kelly, p. 159.

²⁸ În mediul iudaic a început devreme revizuirea Bibliei de la Alexandria pentru a o face să corespundă cu versiunea ebraică. Origen a lucrat cu versiunile cele mai cunoscute - a lui Theodotion (numită și a grupului Karge, după un neolingvistic al traducătorilor - *kai ge*) - din prima parte a primului secol, a lui Aquila, datată către 125, în vremea lui Hadrian, a lui Symmachus, finalizată la sfârșitul secolului al II-lea. Mai târziu, Origen va prinde unele dintre manuscrisele lui Symmachus (M. Hart, C. Dogniez, „Septuaginta s-a născut la Alexandria”, în *Originile creștinismului*, trad. de Gabriela Cribuc, Polirom, 2002, p. 99).

²⁹ Mor., p. 312.

³⁰ Pe lângă diferențe care accentuează mesajul creștin, există o serie de fragmente în care textul ebraic este, dimpotrivă, mai mesianic decât Septuaginta - și aceasta îl va fi unit pe Ieronim, motivându-i opțiunea pentru *veritas hebraica*. Tradiția creștină s-ar fi putut foarte bine dezvolta pornind de la un text grecesc

foarte fidel textului ebraic de astăzi (Hugues Cousin, „Creștin și Septuaginta”, în *Originele creștinismului*, trad. de Gabriela Crăbuc, Polirom, 2002 p. 110)

³¹ Mor. p. 311

³² Cavallera, p. 221

³³ Marrou, Aug., p. 350-351

³⁴ Marrou, Aug., p. 351 n. 70.

³⁵ Cavallera, p. 282

³⁶ Marrou, Aug., p. 348

³⁷ Duval, Jonas, p. 83

³⁸ Mor. p. 305

³⁹ Mor. p. 304

⁴⁰ Cf. P. Jay, „Le vocabulaire exégétique de saint Jérôme dans le *Commentaire sur Zacharie*” în *Revue des études augustiniennes*, 14, 1968

BIBLIOGRAFIE

1. Ediții moderne ale comentariului ieronimian la Iona

Paul Antin (ed.), *Sur Jonas*, Sources Chrétiennes 43, Les Éditions du Cerf, Paris, 1956

M. Adriaen (ed.), *S. Hieronymi presbyteri opera, Commentarii in prophetas minores*, Corpus Christianorum 76, Turnhout, 1969

Yves-Marie Duval (ed.), *Commentaire sur Jonas*, Sources Chrétiennes 323, Les Éditions du Cerf, Paris, 1985

2. Ieronim și epoca sa

ADKIN N., „Jerome on Ambrose: The Preface to the Translation of Orogen's *Homilies on Luke*” în *Revue benédicte*, 107 (1997), pp. 5-14

ANTIN P., *Essai sur Saint Jérôme*, Paris, 1951

IDEM, *Recueil sur Saint Jérôme*, Bruxelles, 1968

IDEM, „Saint Jérôme et son lecteur”, în *Recherches de science religieuse*, 34 (1947), pp. 82-99

IDEM, „Études de chronologie hiéronymienne” în *Revue des études augustiniennes*, 18 (1972), pp. 209-218, 19 (1973), pp. 69-86, 213-239, 20 (1974), pp. 227-278

CAVALLERA F., *Saint Jérôme, sa vie et son œuvre*, I, 1-2, Louvain-Paris, 1922

DRIVER Steven D., „The Development of Jerome's Views on the Ascetic Life”, în *Recherches de*

théologie ancienne et médiévale 62 (1995), pp. 44-70.

DUVAL Yves-Marie, „Sur les insinuations de Jérôme contre Jean de Jérusalem. De l'ananisme à l'origénisme” in *Revue d'Histoire Ecclesiastique* 65 (1970), pp. 353-374.

IDEM, „Tertulien contre Origène sur la résurrection de la chair dans le *Contra Iohannem Hierosolymitanum* 23-36” in *Revue des études augustiniennes* 17 (1971), pp. 227-278.

IDEM, „Jérôme et Origène avant la querelle origéniste. La cure et la guérison ultime du monde et du diable dans le *In Nahum*”, in *Augustinianum* 24 (1984), pp. 471-494.

Frère IRÉNÉE, „La correspondance entre Augustin et Jérôme 394-430” in *Connaissance des Pères de l'Eglise*, 50 (1993), pp. 22-26.

JOUASSARD G., „Reflexions sur la position de saint Augustin relativement aux Septante dans sa discussion avec saint Jérôme” in *Revue des études augustiniennes*, 2 (1956), pp. 93-99.

KELLY J. N. D., *Jerome: his Life, Writings and Controversies*, London-New York, 1975.

LA BONNARDÈRE Anne-Marie, „Jérôme informateur d'Augustin au sujet d'Origène” in *Revue des études augustiniennes*, 20 (1974), p. 42-54.

NAUTIN P., „Le premier échange épistolaire entre Jérôme et Damase: lettres réelles ou fictives?” in *Freiburger Zeitschrift für Philosophie und Theologie*, 30 (1983), pp. 331-344.

OPELT Jona, „Origene visto da San Girolamo” in *Augustinianum*, 26 (1986), pp. 217-222.

SCOURFIELD J. H. D., „Notes on the Text of Jerome, *Letters* 1 and 107”, in *The Classical Quarterly, New Series*, vol. 37, 2 (1987), pp. 487-497.

3. Exegeza biblică

ABEL F. M., „Saint Jérôme et les prophètes messianiques” in *Revue biblique* nouv. ser. 3 (1916), pp. 423-440.

CAVALLERA F., „Saint Jérôme et la Bible” in *Bulletin de Littérature Ecclesiastique* 22 (1921), pp. 214-227, 265-284.

BARDY C., „Saint Jérôme et ses maîtres hébreux” in *Revue bénédictine* 46 (1934), pp. 145-164.

BLURSTEIN E., „La compétence de Jérôme en hébreu. Explication de certaines erreurs” in *Revue des études augustiniennes*, 21 (1975), pp. 3-12.

DUVAL Yves-Marie, „Les sources grecques de l'exégèse de Jonas chez Zenon de Verone” in *Vigiliae Christianae*, 20 (1966), pp. 98-115.

IDEM, „Saint Augustin et le Commentaire sur Jonas de saint Jérôme” in *Revue des études augustiniennes*, 12 (1966), pp. 9-40.

IDEM, „Saint Cyprien et le roi de Ninive dans l'In Jonam de Jérôme: la conversion des peuples à la fin du IVe siècle” in *Epexias. Melanges Darcelou* Paris, 1972, pp. 551-570.

IDEM, *Le livre de Jonas dans la littérature chrétienne grecque et latine: sources et influence du Commentaire sur Jonas de Saint Jérôme*, 2 vol., Paris, 1973.

IDEM, „Jérôme et les prophètes. Histoire, prophétie, actualité et actualisation dans les Commentaires de Nahum, Michée, Abdias et Joel”, in *Actes du XI-e Congrès international sur l'Ancien Testament* (Salamanca 1983) *Veris Testamentum Supplementum* no. 36, Leiden, 1985, pp. 108-131

GRYSON R., SZMATULA D., „Les commentaires patristiques sur saint Origène à Jérôme”, in *Revue des études augustiniennes* 36 (1990), pp. 3-41

HARTMANN L. N., „St. Jerome as an Exegete” in *A Monument to Saint Jerome*, ed. F. X. Murphy, New York, 1952, pp. 35-81

JAY P., „Le vocabulaire exégétique de saint Jérôme dans le Commentaire sur Zacharie”, in *Revue des études augustiniennes*, 14 (1968), pp. 3-15

IDEM, „Jérôme auditeur d'Apolinaire de Laodicée à Anioche”, in *Revue des études augustiniennes* 20 (1974), pp. 36-41

IDEM, „Allegoriae subtilium chez Saint Jérôme”, in *Revue des études augustiniennes* 22 (1976), pp. 82-89

IDEM, „Saint Jérôme et le triple sens de l'Écriture”, in *Revue des études augustiniennes* 26 (1980), pp. 214-227

IDEM, *L'exégèse de saint Jérôme d'après son Commentaire sur Isaïe*, Paris, 1985.

MEERSHOEK G. Q. A., *Le latin biblique d'après saint Jérôme*, Nimegue-Utrecht, 1966

OPELT Ilona, „San Girolamo e i suoi maestri ebrei”, in *Augustinianum*, 28 (1988), pp. 327-338

PENNA A., *Principi e carattere dell'esegesi di San Gerolamo*, Roma, 1950

VACCARI A., „I Fattori dell'esegesi geronimiana”, in *Biblica*, 1 (1920), pp. 458-480

4 *Antichitatea clasică la Ieronim*

ADKIN Neil, „Hieronymus Ciceronianus the Catilinarians in Jerome”, in *Latomus. Revue d'études latines*, 51 (1992), pp. 408-420

IDEM, „Juvenal and Jerome”, in *Classical Philology*, Vol. 89, 1 (Jan., 1994), pp. 69-72

IDEM, „Cicero's Orator and Jerome”, in *Vigiliae Christianae*, 51 (1997), pp. 25-39

IDEM, „Sallust. Hist. frg. II, 64 and Jerome's Commentary on Zechariah”, in *Latomus. Revue d'études latines*, 58 (1999), pp. 635-639

ANTIN P., „Touches classiques et chrétiennes juxtaposées chez saint Jérôme”, in *Revue de philologie de littérature et d'histoire anciennes* 3-e ser. 34 (1960), pp. 58-65

BRUGNOLI G., „Donato e Girolamo”, in *Vetera Christianorum*, 2 (1965), pp. 139-149

CAMERON A., „Eclogues of Vergil: St. Jerome's Life of St. Hilary”, in *Classical Philology* vol. 63, 1 (Jan., 1968), pp. 55-56

HAGENDAHL H., *Latin Fathers and the Classics*, *Studia Graeca et Latina Gothoburgensia*, 6 (Göteborg, 1958)

IDEM, „Jerome and the Latin Classics”, in *Vigiliae Christianae*, 28 (1974), pp. 216-227.

McDERMOTT William C., „Saint Jerome and Pagan Greek Literature”, in *Vigiliae Christianae* 36 (1982), pp. 372-382

INDICE BIBLIC

Geneza

1. 2 49
 4-5 42
 10 2,
 2 24 26
 3, 8 27, 29
 4 8 6 23
 10 21
 17 69
 8 21 22
 11 3 9 22
 12 32
 18 20 2
 41 31

Exodul

3 3 33
 14 15 44
 22 43
 29 43
 32 10 22
 31 32 22
 34 6 7 53 74
 28 58

Numeri

22 28 3
 23-24 23

Deuteronomul

4 43 69
 6 5 40

9. 18 58
 10 12 37
 32. 21 66

III Regi

12. 19 32
 14. 21 32
 17. 1 58
 9 18
 24 18
 19 8 58

IV Regi

14. 23 25 18

II Cronici

2. 16 25

Tobit

14. 3-4 19

Iov

3 8 LXX 55
 7 1 46
 14 5 LXX 59
 25 5 59
 38 3 70
 40 2 70

Psalmi

4 1 43
 15 10 44 50
 21 1 13
 6 13
 25 8 47

35 6 49 64

38, 12 32

39 9 38

41 7 44

45 4 45

47 7 23

48 8 6

21 7

49 14 40

50 17 40

62 9 0 50

64 7 70

67 19 48

21 69

68 1 48

2 45

3 47

15 48

26 45

72 1 53

1 22

75 1 23

3 45

76 3 52

77 20 27

84 11 61

87 4 44

88 38 39 45

90 15 43

102 3 4 50

8 74

103 25 26 24

26 41

104 13 33

114 5 61

119 1 44

123 5 48

144 8 53

Proverbe

31. 17 70

Eclesiastul

1. 2 53

Isaia

1. 15 38

16 54

20, 3-6 28

23. 1 23

29, 13 LXX 54

37. 24 72

45. 2 50

7 31

50 3 64

53. 5 21

58. 9 43

66. 8 LXX 64

24 61

Ieremia

12. 7 24 67

18 65

51. 7 63

Iezechiel

18 65

18 23 65

33. 11 65

Daniel

2. 10: 31
3. 27: 43
4. 10: 31
24: 33: 61
6. 23: 43

Osea

11. 9: 69
13. 14: 41
15: 73
14. 3: 40

Ioil

2. 10: 64
4. 15: 64

Amos

3. 6: 31

Iona

1. 1: 31
5: 29, 30, 40
7: 30
9: 24, 33, 34
12: 34
15: 30
16: 30
2. 3: 46
6: 44, 53
8: 44, 52
9: 54
4. 2-3: 53, 74
4: 74

Zaharia

6. 12: 69
11. 2: 72
13. 7: 45

Maleahi

4. 2: 73, 77

Matei

3. 4: 72
16: 21
4. 2: 58
6. 34: 31
8. 24-25: 26
24-26: 36
25: 36
30: 49
10. 6: 23, 26
11. 25: 54
12. 39-40: 18, 27, 41
40: 17, 41, 45
41: 20
14. 20: 77
15. 24: 23, 26
26: 26, 56, 66
16. 4: 18
25. 41: 61
26. 38: 52, 66, 68
39: 24, 52, 56
56: 36
27. 24: 38
25: 38
28. 19: 57
20: 57

Marcu

1. 6: 72
10: 21
4. 37-39: 36
38: 36
5. 10: 49
6. 43: 77
7. 7: 54
10. 18: 75
14. 34: 32, 66
50: 36

Luca

3. 22: 21
8. 31: 49
9. 17: 77
11. 29-32: 18
32: 20
15. 22-23: 76
29-30: 76
31-32: 76
18. 18: 75
19. 41: 21, 28, 66, 74
22. 45: 29
23. 34: 24
46: 52, 68
54: 42

Fapte

1. 23-26: 31
2. 29-31: 50
38: 73
13. 36-37: 50
46: 66

Romani

7. 24: 51
8. 15: 44
9. 3: 22
3-5: 66
4-5: 24
5: 25
10. 19: 66

Ioan

1. 1: 48
3: 57, 75
32: 21
3. 30: 72
33: 69
6. 13: 77

11. 15: 74
17-25: 24
25: 66
28: 24
13. 12: 77
- I Corinteni
1. 19: 63
26-28: 63
5. 7: 54
9. 19: 74
10. 4: 26
13: 46
15. 42: 50
44: 51
53: 51
- II Corinteni
3. 6: 20
- Galateeni
4. 6: 44
22-31: 26
26: 26
- Efeseni
4. 13: 59
14: 39
5. 31-32: 26
- Filipeni
1. 21: 22
2. 6: 47
7: 46, 56
3. 21: 51
- Coloseeni
2. 8: 63
3. 16: 44
- II Timotei
2. 20: 77
- Evrei
4. 15: 45, 46
9-10: 76
- I Ioan
1. 10: 54
5. 19: 36
- I Petru
2. 24: 21

În colecția Biblioteca Patristică
au apărut:

Augustin, *Despre natura binelui*,
Contra maniheilor

vor apărea

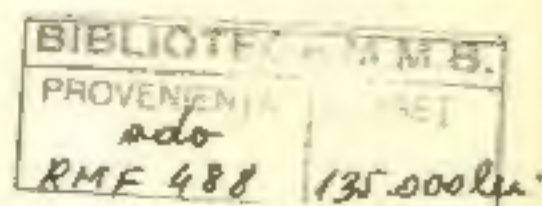
Origen, *Omili la Geneză*

Sfântul Ioan Damaschin, *Despre cele două voințe*
în Hristos

Sfântul Grigorie de Nyssa, *Marele cuvânt catehetic*

Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Epistole teologice*

Tertulian, *Despre Trupul lui Hristos*

Redactor: Octavian Gordon
Tehnoredactor: Jora Grecea

Imprimerie **Gutenberg**
Tel.: 021 345 09 26; 345 09 27

Personalitate puternică și paradoxală. Fericitul Ieronim, recunoscut în epocă pentru erudiție și stilul său necruțător, nu s-a bucurat până acum de atenția cuvenită anvergurii operei sale exegetice și epistolare. Traducerea Comentariului la Cartea Profetului Iona, singurul comentariu la Profeții mici care ni s-a păstrat din Antichitatea târzie, constituie un pas important în receptarea pe care Ieronim o merită în cultura noastră. Pe lângă interesul său istoric, acest text este cu totul semnificativ pentru tipul de exegeză biblică practică de Părinții Bisericii, mai cu seamă în privința relației dintre Vechiul și Noul Testament, cunoscut fiind chiar și pentru moderni că în tradiția creștină profetul Iona este o prefigurare a lui Hristos. Comentariul poate fi citit cu folos și dintr-o perspectivă larg culturală, întrucât aventura spirituală a profetului Iona dobândește o valoare simbolică și în planul literaturii.